

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Role mládeže v protestech Arabského jara –
případová studie Egypta**

Zuzana Ledbová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Role mládeže v protestech Arabského jara –
případová studie Egypta**

Zuzana Ledbová

Vedoucí práce:

PhDr. Martina Ponížilová

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce PhDr. Martině Ponížilové za její cenné rady a vstřícnost a za čas, který mi během psaní práce věnovala.

OBSAH

1	ÚVOD	1
1.1	Poznámka k transkripci arabských jmen a názvů	5
2	POPULAČNÍ EXPLOZE V EGYPTĚ	7
3	SPOLEČENSKO-POLITICKÉ PODMÍNKY MLÁDEŽE A JEJÍ MOBILIZACE BĚHEM VLÁDY HUSNÍHO MUBÁRÁKA	10
3.1	Nejvýznamnější mládežnická opoziční hnutí a skupiny	17
3.1.1	<i>Kifája</i> (Dost)	17
3.1.2	Hnutí mládeže 6. dubna	19
3.1.3	Všichni jsme Chálid Sa'íd	23
3.2	Blogerská komunita	26
4	ANGAŽOVANOST MLÁDEŽE V PRŮBĚHU ARABSKÉHO JARA	30
4.1	Vývoj událostí	30
4.1.1	Tuniský precedens	30
4.1.2	Příprava protestů a mobilizace společnosti	31
4.1.3	Průběh protestů	33
4.1.4	Odstoupení prezidenta Husního Mubáráka	40
4.2	Další významní aktéři protestů a jejich role	41
4.2.1	Muslimské bratrstvo	41
4.2.2	Muhammad al-Baráda'í a Národní asociace za změnu	42
4.2.3	Egyptská armáda	43
4.3	Alternativní formy protestů	44
4.3.1	Výtvarné projevy v ulicích	44
4.3.2	Hudba	45
5	ROLE MLÁDEŽE PO MUBÁRÁKOVĚ REZIGNACI	47
5.1	Vláda Nejvyšší rady ozbrojených sil	47
5.1.1	Parlamentní volby	49
5.2	Vláda Muhammada Mursího	50
5.3	Převzetí moci armádou	53
6	ZÁVĚR	56
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	60
8	CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	80
9	PŘÍLOHY	82

1 ÚVOD

Vlna protestů, povstání a revolucí, označovaná západními médii a komentátory jako Arabské jaro, se v roce 2011 v různé míře nevyhnula téměř žádné arabské zemi. Nepokoje poukázaly na problémy, které se v regionu Blízkého východu kumulovaly desítky let, a v několika případech přinesly pád dlouholetých autoritářských vládců. Revoluce byly vnímány jako významný milník ve vývoji moderního arabského světa a zejména mladé generaci dávaly naději na lepší život.

Prvotní nepokoje propukly v Tunisku, kde se v prosinci roku 2010 kvůli své bezvýchodné životní situaci a na protest proti zneužívání policejní a úřední moci zapálil šestadvacetiletý pouliční prodavač Muhammad Bú^oazízí. Jeho čin rozpoutal v celé zemi masové protivládní demonstrace, které v polovině ledna následujícího roku skončily rezignací prezidenta Bin ^oAlího.

Revoluční nálady se pak rychle přelily do Egypta, Libye, Sýrie, Jemenu, Bahrajnu a dalších arabských zemí, kde lidé vycítili šanci na změnu politického režimu (Kužvart 2013). V řadě těchto států se skutečně opakoval obdobný scénář jako v Tunisku a protesty znamenaly změnu vlády nebo alespoň její části. Hybatelem událostí v celém regionu přitom byli mladí lidé efektivně využívající k organizování demonstrací internet a sociální sítě.

Právě účast mládeže¹ během revolučních protestů na Blízkém východě bude pro naši práci klíčovou otázkou. I přesto, že byl význam mladých mužů a žen v procesu Arabského jara často vyzdvihován v médiích, nebyl zatím příliš podroben vědeckému bádání.

¹ Egyptská Národní rada mládeže definuje mládež jako věkovou skupinu od 18 do 30 let (Abdelhay 2010: 10). Stejné kritérium pro mládež a mladé lidi budeme používat i v této práci.

Aby náš výzkum nebyl příliš obecný, budeme se zabývat případem Egypta, který v regionu představuje politicky a strategicky významnou zemi s vysokým počtem obyvatel. I zde se protestujícím podařilo donutit k rezignaci autoritářského prezidenta Husního Mubáráka, který zemi vládl od roku 1981.

Hlavním cílem předkládané práce je zjistit a popsat roli mládeže v protestech, které v Egyptě vypukly na konci ledna 2011 a vyvrcholily nuceným odstoupením Mubáráka z prezidentské funkce o necelý měsíc později. Budeme přitom zkoumat, jakým způsobem se mladí Egypťané protestů účastnili a jak přispěli ke změně do té doby zkorumpovaného režimu. Nemůžeme však opomenout ani veřejné projevy nespokojenosti v předešlých letech Mubárákovy vlády a společenskou participaci na porevolučním směřování země. Budeme sledovat, jak se angažovanost mládeže v těchto fázích společensko-politického vývoje Egypta měnila.

Skutečnou moc Husního Mubáráka sice od jeho nástupu do prezidentského úřadu prakticky nikdo neohrozil, určité protesty egyptských obyvatel se za jeho vlády ale odehrávaly. Během parlamentních voleb v roce 2005 například vznikala hnutí usilující o změny na vnitropolitické scéně a později mladí aktivisté protestovali mj. proti policejní zvlášti (Hesová 2011: 3).

Rezignace dlouholetého prezidenta přesto neznamenal konec snahám o uzurpování moci v Egyptě do jedné ruky. Armáda, jejíž část se během Arabského jara připojila na stranu protivládních demonstrantů a po odstoupení Husního Mubáráka se ujala řízení země, si ještě před volbami konanými na podzim 2011 nárokovala moc pro sebe, což vyvolalo opětovné nepokoje.

Ani prezidentské volby konané v následujícím roce a zvolení Muhammada Mursího do čela země nepřinesly uklidnění situace.

Sekulární a liberální část obyvatel cítila rozčarování z pokusů nového islamistického prezidenta o přisvojení si silnějších pravomocí a prosazování principů islámského práva. Mnozí dokonce v souvislosti s nástupem islamistických politických stran, které se do procesu Arabského jara v Egyptě připojily až ve druhé vlně, začali mluvit o „ukradené revoluci“ (Hussein 2012).

V létě roku 2013 zemi zachvátily další masové demonstrace požadující Mursího odstoupení. Ten ale ultimáta opozice i armády odmítl. Ministr obrany °Abdal Fattáh as-Sísí tak na začátku července prohlásil, že prezident nenaplnil očekávání národa a byl proto zbaven funkce. Do čela země armáda postavila předsedu egyptského ústavního soudu °Adlího Mansúra, který by měl Egypt spravovat až do nových voleb. Členové a příznivci hnutí Muslimského bratrstva, ze kterého Muhammad Mursí vzešel, označili sesazení prezidenta za vojenský převrat (Hendawi – Michael – El Deeb 2013). Násilnosti, které se vzápětí v Egyptě rozpoutaly, si vyžádaly stovky obětí. Egyptské orgány začaly se zatýkáním nejen stoupenců Muslimského bratrstva, ale i sekulárních aktivistů, kteří stáli v čele revoluce v roce 2011. Jeden z nich na svém účtu na sociální síti *Twitter* dokonce prohlásil, že současný stav lidských práv v zemi je horší než za režimu Husního Mubáráka (Maher 2013a).

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první z nich si nastíníme demografický profil Egypta, který značně ovlivňuje socioekonomické podmínky mladých Egyptanů, a jehož pochopení nám pomůže stanovit roli mládeže.

Další tři kapitoly jsou řazeny chronologicky. Nejprve si připomeneme společensko-politické faktory, které způsobovaly projevy nespokojenosti egyptské mládeže za vlády prezidenta Mubáráka v letech předcházejících Arabskému jaru, ale které zároveň přispěly k jeho vypuknutí. Představíme si nejvýznamnější protestní mládežnická hnutí,

kteřá v Egyptě vznikala od roku 2004 a výraznou měrou se pak podílela na revolučních bouřích.

Následující kapitola je pro naši práci stěžejní. Je věnována průběhu masových protestů, které v Egyptě probíhaly od konce ledna 2011 do Mubárakovy únorové rezignace. Jak jsme již zmínili, bezprostředním impulsem k egyptskému povstání byly události v Tunisku, a proto se zaměříme na to, čím a jak se mladí Egyptané mohli u svých tuniských protějšků inspirovat a zda mezi nimi probíhala nějaká forma interakce. Dále nás bude zajímat organizace protestů a nejdůležitější lídři z řad mládeže. Musíme zmínit ale i ostatní aktéry, kteří měli na průběh egyptské revoluce vliv. Protestů se účastnily různorodé skupiny společnosti včetně liberální části proti-Mubárakovské opozice, armády nebo Muslimského bratrstva, které se do procesu Arabského jara zapojily až v pozdější fázi, ale sehrály v něm nezanedbatelnou roli (Hesová 2011: 4). V neposlední řadě budeme průběžně zkoumat tolik diskutovanou úlohu sociálních sítí, které hlavně vzdělané městské mládeži usnadnily vzájemnou komunikaci, sdílení informací a organizaci protestů (Filiu 2011: 53; Vargas 2012). Zaměříme se i na další faktory, které během revoluce dokázaly sjednotit nespokojené obyvatele, především různé formy umění.

V poslední kapitole budeme sledovat porevoluční vývoj Egypta. Zaměříme se na participaci mládeže v prvních svobodných parlamentních a prezidentských volbách, neutuchající protesty po zvolení nového prezidenta Muhammada Mursího a možnosti společenské angažovanosti mladých aktivistů po armádním převratu.

Práce je koncipována jako jednopřípadová studie snažící se na základě zkoumaných aspektů o porozumění role a významu mladé generace Egyptanů během protestních vln v zemi.

Jelikož je Arabské jaro relativně nový fenomén, který v egyptské společnosti stále rezonuje, budeme vycházet ve velké míře z internetových zdrojů. Jedná se o analytické komentáře, relevantní data výzkumných institucí a zpravodajské články. Zásadní pro naplnění cíle naší práce jsou i přímá svědectví a názory účastníků revoluce sdílené na sociálních sítích nebo prostřednictvím médií. Neméně důležitým zdrojem informací pro nás budou odborné články a knižní publikace.

V drtivé většině půjde o anglosaské informační zdroje a arabské, potažmo egyptské zdroje dostupné v anglickém jazyce. V českém prostředí se alespoň prozatím mnoho odborných publikací s tematikou arabských revolucí nenachází. Domácí média však zprostředkovala mnoho zajímavých a přínosných komentářů analytiků zabývajících se regionem Blízkého východu.

Vzhledem k všeobecnému zájmu o revoluční protesty v arabských zemích i významu Egypta v regionu nebyl problém nalézt dostatek relevantních informací a obrazových materiálů s tematikou Arabského jara. O hlubší porozumění role mládeže během nepokojů se již tolik autorů nepokoušelo, a to navzdory jejímu častému zdůrazňování. Velké pozornosti se prostřednictvím mnoha studií a analýz dostalo úloze sociálních sítí, které jsou s rolí mladé generace úzce spojeny, představují však pouze jeden z prostředků ovlivňujících způsob zapojení mládeže do procesu Arabského jara.

1.1 Poznámka k transkripci arabských jmen a názvů

Vzhledem k tomu, že arabština, která je v Egyptě oficiálním jazykem, používá odlišné písmo než latinku, musíme v práci sjednotit přepis arabských jmen, zeměpisných názvů a pojmů. Pro lepší přehlednost jsme zvolili zjednodušený způsob transkripce, ve kterém se nerozlišuje mezi znělou a neznělou hláskou. Výjimkou je hrdelní

souhláska ajn, kterou budeme přepisovat pomocí písmenka c s horním indexem. Tzv. hamza, která odpovídá českému rázu, bude značena jako ´. U místních názvů v českém prostředí ustálených budeme používat počeštěné formy (například Káhira místo al-Qáhira nebo Alexandria místo al-Iskandaríja).

Arabské názvy politických stran, hnutí apod. budeme psát na začátku s velkým písmenem, ačkoliv arabské písmo malá a velká písmena nerozlišuje. U známějších stran a hnutí ponecháme originální arabské pojmenování v české transkripci, které je ustálenější a běžně používané v česky i anglicky psaných zdrojích, z nichž budeme v práci čerpat. V závorce pak vždy uvedeme český překlad. U méně známých stran a hnutí, jejichž názvy jsou v českém a anglosaském prostředí běžně překládány, budeme používat český překlad.

2 POPULAČNÍ EXPLOZE V EGYPTĚ

Spojitost mezi mládeží a snahou o zpochybnění *statu quo* není nic nového. V minulosti se mladá generace mnohokrát podílela na společensko-politické nestabilitě a eventuální politické změně v dané zemi.

Americký historik Herbert Moller tvrdil, že s narůstajícím podílem mladých lidí ve společnosti se zvyšuje pravděpodobnost kulturních a politických změn, kdy mládež během společenských nepokojích často poskytuje intelektuální základnu a organizační vedení (Moller 1968: 254–256). Demografický růst, který s sebou přináší velké skupiny mladých osob, podle něj korespondoval s vypuknutím několika evropských revolucí a konfliktů v moderních dějinách (Moller 1968: *passim*). Podobný názor má i sociolog a politolog Jack Goldstone, který se domnívá, že populační exploze byla historicky spjata s obdobími politických krizí (Goldstone 2002: 11).

I přední politický teoretik Samuel Huntington věřil, že mladí lidé jsou protagonisty protestů, nestability, reform a revolucí. Ve své slavné knize *The Clash of Civilizations* (Střet civilizací)² předpovídal, že islámské země se budou muset v první polovině jednadvacátého století vypořádat s dopady demografické exploze a s ní souvisejícím vysokým procentem vzdělané městské mládeže hledající zaměstnání (Huntington 2011: 130–132).

Mladí lidé jsou obecně otevřenější novým myšlenkám a nápadům a tím pádem i zpochybnění tradičních forem autority, zvláště pokud jejich politické a ekonomické požadavky zůstávají nenaplněny, jako tomu bylo a je v Egyptě a dalších arabských zemích (Rad 2012: 694).

² Celým názvem *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order* (Střet civilizací: Boj kultur a proměna světového řádu).

K masovým protestům a revoluci, která svrhla dlouholetého egyptského prezidenta Husního Mubáráka, přispělo vícero společenských křivd a část z nich byla bezesponou ovlivněna demografickým složením země (LaGraffe 2012: 66). Egypt v několika posledních letech prochází populační explozí, kdy počet mladých lidí roste nepoměrně rychle v porovnání s ostatními skupinami obyvatel (Assaad – Barsoum 2007: 5).

Průměrný věk v Egyptě byl v roce 2010 dvacet čtyři let a z celkové populace, která činila necelých sedmdesát osm milionů lidí³, bylo šedesát dva procent mladších třiceti let (Roudi 2011; CAPMAS 2014; Population Council 2010). V roce 2006 tvořili tito mladí osmdesát procent všech nezaměstnaných v Egyptě, o čtyři roky později již devadesát procent (Roudi 2011; UNDP 2010). Podle údajů egyptského statistického úřadu činila v roce 2010 nezaměstnanost mezi mladými bezmála dvacet pět procent (CAPMAS 2014). Nejhorší situace přitom zůstává mezi absolventy vysokých škol⁴, kteří tvoří asi čtvrtinu egyptské populace (The World Bank 2008: 6; Camplin 2011). Každý rok se o dvě stě tisíc nových pracovních míst uchází sedm set tisíc nových absolventů (Provost 2011). Kvůli nedostatku pracovních příležitostí tak mladí lidé často přijímají špatně placená zaměstnání neodpovídající jejich vzdělání (Assaad – Barsoum 2007: 6).

Podle výzkumu provedeném mezi mládeží v roce 2010 pouze padesát procent vysokoškolsky vzdělaných Egyptanů věří, že je škola připravila na zapojení do trhu práce (UNICEF 2011). Jedním z důvodů je fakt, že egyptský vzdělávací systém je zaměřený na přípravu studentů na zaměstnání ve veřejném sektoru, který býval, ale již není, hlavním zaměstnavatelem nových absolventů⁵ (Roudi-Fahimi – El-Feki

³ V roce 2014 dosahoval počet obyvatel Egypta již více než osmdesát šest milionů (CAPMAS 2014).

⁴ Nezaměstnanost mezi absolventy vysokých škol je v Egyptě desetkrát vyšší než u lidí bez vysokoškolského vzdělání (LaGraffe 2012: 73).

⁵ Soukromý sektor v současné době zaměstnává asi sedmdesát procent veškeré pracovní síly Egypta (African Economic Outlook 2013).

–Tsai 2011). Čtyřicet procent Egyptanů se zároveň domnívá, že pro zajištění pracovního místa jsou důležitější osobní kontakty než vlastní schopnosti (Roudi 2011).

Mladí Egyptané frustrovaní pocitem, že nemohou využít vzdělání v praxi a zlepšit pod autoritářskou vládou svou životní situaci, začali být vážným zdrojem nepokojů. První dekáda jednadvacátého století se v Egyptě nesla ve znamení zakládání mládežnických hnutí a skupin volajících po změně stávajících hospodářských i politických poměrů a odhalujících neudržitelnost stávajícího režimu (Paciello 2011: 6).

3 SPOLEČENSKO-POLITICKÉ PODMÍNKY MLÁDEŽE A JEJÍ MOBILIZACE BĚHEM VLÁDY HUSNÍHO MUBÁRÁKA

Husní Mubárák se stal egyptským prezidentem nečekaně po zavraždění Anwara Sádáta v roce 1981. Po bouřlivých dekadách vlád předešlých prezidentů dával Mubárák svým klidným vystupováním Egyptu naději na opětovné získání oslabeného sebevědomí a rovnováhy (Osman 2013: 180–181).

Mubárákovo první funkční období v osmdesátých letech skutečně přineslo patrné hospodářské úspěchy i relativní společensko-politickou toleranci (Paciello 2011: 1). HDP a cestovní ruch rostly a došlo k rozvoji soukromého sektoru a průmyslu. Z vězení byly propuštěny tisíce vězňů, cenzura novin byla uvolněna, občanská a profesionální sdružení vzkvétala a několik opozičních stran dostalo možnost podílet se aktivně na politickém dění v zemi (Osman 2013: 181).

Shovívavý postoj byl ale pouze jednou z taktik, jak zklidnit celkové napětí v zemi (Osman 2013: 186). Mubárákova autoritářská vláda zesílila již v devadesátých letech a pokračovala po zbytek jeho působení v prezidentském úřadu. Občanská a politická práva začala být omezována, svoboda tisku značně limitována a režim neváhal využívat represe proti svým politickým oponentům (Paciello 2011: 1). Ve věznicích a ostatních vazebních zařízeních docházelo pravidelně k mučení a bití zadržených⁶ (ICTJ 2014). Podle lidskoprávní organizace *Amnesty International* se během Mubárákovy vlády bezpečnostní složky dopouštěly porušování lidských práv, aniž by jim hrozil jakýkoliv trestní postih (Amnesty International 2011: 15). Mubárák Egypt udržoval ve výjimečném stavu, který režimu sloužil k zákazu veřejného

⁶ Podle Egyptské organizace pro lidská práva došlo mezi lety 1993 a 2008 v egyptských policejních stanicích a věznicích ke 167 případům smrti z důvodu mučení zadržovaných (EOHR 2009).

shromažďování a svévolnému zadržování členů opozice i jejich příznivců ve jménu národní bezpečnosti⁷ (BBC 2013a).

Parlament, vláda, robustní bezpečnostní aparát a zpravodajské služby byly pouhými vykonavateli prezidentovy vůle (Osman 2013: 206). I díky své armádní minulosti měl Mubárák dobré vztahy s armádou, která tvořila nejdůležitější a nejmocnější pilíř jeho režimu (Günay 2011). Egyptské volby pravidelně provázelo omezování svobody projevu a nejrůznější machinace. Komise politických stran umožňovala rozhodovat, která strana se smí nebo nesmí účastnit parlamentních voleb, a režim využíval nejrůznějších volebních předpisů, aby si vládnoucí Národní demokratická strana mohla udržovat v parlamentu většinu (Blaydes 2011: 39–40).

První viditelnější případy občanské mobilizace od nástupu Husního Mubáráka do prezidentského úřadu se ale objevily až na počátku nového tisíciletí. Vznikala mládežnická hnutí na podporu druhé palestinské intifády, která kromě shromažďování humanitární pomoci pro Palestince pořádala veřejné demonstrace do jisté míry tolerované vládou (Saleh 2012: 478). Tato hnutí pak pořádala protesty i proti válce v Iráku v roce 2003 (Onodera 2009: 45).

Socioekonomické podmínky většiny egyptských obyvatel mezitím upadaly, a to navzdory hospodářskému růstu, který byl umožněn ráznou ekonomickou liberalizací vedenou v zemi od roku 2004 (Hesová 2011: 4). V Egyptě se zvětšovaly rozdíly mezi chudými a bohatými a zejména mezi vzdělanou mládeží rostla nezaměstnanost (Paciello 2011: 6).

Způsob Mubárákova vládnutí nepřinesl řešení pro demografickou explozi a mezi mladými rostla frustrace a vztek z pocitu nevyužití energie a potenciálu (Paciello 2011: 10). Vláda nepřestávala mluvit o reformách a

⁷ Vláda argumentovala, že udržování výjimečného stavu a rozsáhlého bezpečnostního aparátu je nezbytné k boji proti islámským teroristům (BBC 2013a).

změně, ale sliby o vytváření pracovních míst pro absolventy zůstávaly nenaplněné (Cook 2011: 274). Mladí Egyptané, z nichž mnozí měli lepší vzdělání a díky rozvíjejícím se informačním technologiím širší znalosti o okolním světě než jejich rodiče, pociťovali odcizení od zkorumpovaného režimu, který jim neměl co nabídnout. Svoji otevřeností získávali větší povědomí o tom, že lze žít i v jiných podmínkách, než do kterých se narodili. Odmítali vyloučení z politického života a trhu práce a začali si vytvářet nové formy společenského zapojení (Ibrahim – Hunt-Hendrix 2011: 10).

Mezi prozápadně orientovanou vzdělanou mládeží v Káhiře a Alexandrii rostla nezávislá kulturní a umělecká scéna a zvyšovala se poptávka po angličtině, počítačových nebo obchodních kurzech. Mladí lidé, kteří v Egyptě nenacházeli politickou stranu, se kterou by sdíleli společné zájmy a které by důvěřovali, se organizovali do menších protestních skupin nebo vyjadřovali svůj nesouhlas prostřednictvím internetových blogů (Osman 2013: 233–238).

Mezi nespokojenými byli z velké části i stále hůře placení státní zaměstnanci tvořící asi polovinu pracovní síly Egypta (Cole 2012: 488). Zkorumpovaná a paternalistická státní správa, byrokracie a politická represe zvyšovaly mezi lidmi obecnou nevoli. Rozhořčení padalo na samotného Mubáráka, který byl viněn ze zodpovědnosti za mnohá jejich denní utrpení. Klasické kritické vtipy na adresu egyptských prezidentů se začaly přelévat do protestů, stávek a někdy i násilných manifestací. Demonstranti trhali Mubárákovy portréty a studenti po celé zemi prezidenta obviňovali, že je ochráncem zkorumpovaných a mocných a důvodem zaostalosti Egypta (Osman 2013: 200–201).

Od přelomu let 2004 a 2005 vznikala hlavně v souvislosti s nadcházejícími prezidentskými a parlamentními volbami mnohá občanská hnutí volající po odchodu prezidenta a odmítající nástupnictví jeho syna Gamála (Abbas 2012). Tyto proreformní skupiny

bez formálních lídrů začaly brzy vykazovat větší dynamiku než marginalizované a fragmentované opoziční strany (Paciello 2011: 3). Tradičně nejsilnější opoziční síla, Muslimské bratrstvo, byla ze strany režimu vystavena ustavičnému pronásledování doprovázeného zatýkáním členů a konfiskacemi majetku. Z obavy, že budou zcela vyřazeni z politického života, si islamisté udržovali vůči vládě mírný a nekonfrontační postoj. Muslimskému bratrstvu navíc chyběl jasný politický program a zároveň odmítalo s ostatními opozičními stranami utvářet jakékoliv formální aliance (Pioppi 2011: 9–10).

Režim se snažil nepokoje mírnit a pod fasádou demokratických voleb a vícestranického systému proklamoval pokrok (Osman 201: 206). V prezidentských volbách v roce 2005 Mubárák povolil poprvé účast více kandidátů, ale byl rozhodnutý zabránit rivalům, aby dosáhli výsledku, který by mohl stávající politický řád nějakým způsobem oslabit (Meital 2010: 179). Husní Mubárák zvítězil se ziskem osmdesáti sedmi procent hlasů a později navíc nechal zatknout Ajmana Núra, lídra opoziční strany *Ghad* (Strana zítřka), který skončil v prezidentských volbách druhý⁸ (Freedom House 2007).

Zdánlivé změny provázely i parlamentní volby konané ve stejném roce. Kandidáti Muslimského bratrstva mohli, oficiálně jen jako nezávislí⁹, vést předvolební kampaň mnohem otevřeněji než v minulosti a nevládním organizacím bylo umožněno sledovat průběh voleb (Sullivan 2009). Volby však provázelo nakupování hlasů, podvody a zastrašování a Národní demokratická strana si v parlamentu udržela dvoutřetinovou většinu.

⁸ Ajman Núr byl poprvé zatčen již v lednu roku 2005, ale díky mezinárodnímu tlaku byl krátce poté propuštěn a mohl se zúčastnit prezidentských voleb. Núr se měl podle obžaloby dopustit falšování dokumentů při registraci strany *Ghad*, kterou založil v roce 2004 (Freedom House 2007; Brabant 2005).

⁹ Ačkoliv Muslimské bratrstvo bylo od roku 1954 formálně zakázáno, bylo mu navzdory represím ze strany režimu umožněno s určitými omezeními fungovat. Kandidáti islamistů se voleb účastnili jako nezávislí, jejich spojitost s hnutím však nebyla tajemstvím. Objevovali se na plakátech s motivy Muslimského bratrstva nebo vyvolávali hesla jako „Islám je řešení“ (Otterman 2005).

Muslimské bratrstvo přesto ziskem osmdesáti osmi křesel (dvaceti procent) dosáhlo neobvykle vysokého výsledku (Paciello 2011: 1–2).

Po experimentu s liberalizací a úspěchu Bratrstva ve volbách se vláda rozhodla pro zastavení politických reforem i pro obnovení a posílení represivních metod proti opozici, zejména právě proti islamistům¹⁰ (Hesová 2011: 3). Stějně tak požadavky, ambice a neklid mladé populace nutily režim, aby se spoléhal stále více na sílu. Občanské organizace a univerzity podléhaly striktním kontrolám, aktivisté a blogeři byli zastrašováni, bití a zatýkáni. Studentské organizace si stěžovaly na intenzivní a regulérní vměšování bezpečnostních sil ve všech aspektech akademického života. Studenti univerzity v severoegyptském městě Helwan podali několik stížností na policejní příslušníky, které obviňovali z opakovaných napadení, a ani unášení studentů nebylo výjimkou. Univerzitní kampusy v Káhiře a Alexandrii byly pod dohledem příslušníků ministra vnitra a i zde docházelo k násilným konfrontacím s policií. (Osman 2013: 206–209).

K další silné vlně občanské aktivizace došlo v roce 2008 v návaznosti na stoupající ceny základních potravin. Přes dlouhodobou rezignaci většiny Egyptanů na politickou aktivitu se lidé na výraz nespokojenosti s vnímanou nespravedlností socioekonomického vývoje a zodpovědností státu vůči obyvatelstvu ve velkých počtech připojovali ke stávkám dělníků a dalších státních pracovníků (Hesová 2011: 3–4). Protestní stávky požadující v první řadě lepší mzdy mnohdy přerůstaly do manifestací za občanská práva a svobody (Osman 2013: 102).

Mobilizace mladých byla posílena internetovou komunikací a vyvrcholila protesty proti policejnímu násilí a vraždám v létě roku 2010 (Hesová 2011: 4). Disidentské blogy psané v arabštině i angličtině a

¹⁰ Husní Mubárák byl přítomností Muslimského bratrstva skutečně alarmován a do konání dalších parlamentních voleb v roce 2010 zavedl do ústavy několik změn, které měly za cíl znesnadnit islamistům účastnit se politické soutěže v zemi (Paciello 2011: 4).

aktivita mládeže na sociálních sítích přinášely povzbuzující změnu oproti samoncenzurovaným novinám a znesnadňovaly bezpečnostním složkám kontrolu nad množstvím rychle se šířících informací (Khamis – Vaughn 2011). Sociální síť *Facebook* sloužila jako místo, kde se mládež mohla domlouvat na společných protestních akcích a diskutovat o současné situaci. Sdílená videa a fotografie pak odhalovaly brutální praktiky policie, jako v nechvalně známém případě ubitého Chálida Sa'ída, jehož smrt se v roce 2010 stala rozbuškou pro veřejné znechucení nad policejní brutalitou a korupcí¹¹.

S blížícími se parlamentními volbami došlo během roku 2010 k řadě opozičních aktivit jako například k založení Národní asociace za změnu, volného sdružení skupin i jednotlivců požadujících v Egyptě změnu Mubárákovy vlády, nebo vyhlášení deklarace požadující svobodné a spravedlivé volby. Všechny protirežimní projevy se ale setkaly s nevyhnutelným zásahem policie a v předvečer konání listopadových voleb se dostavil obvyklý pocit zoufalství z arogance vládnoucí Národní demokratické strany. Egyptští aktivisté se navzájem utvrzovali v přesvědčení, že volby budou opět zmanipulované, nic nezmění a že Mubáráková strana si udrží v parlamentu absolutní většinu (Cook 2012: 276). Výsledkem byla nízká volební účast a zisk většiny křesel pro vládnoucí stranu¹² (Teti – Gervasio 2011).

Jak se později ukázalo, volby skutečně porušily všechny principy demokratických voleb, které režim sliboval dodržet. Falšovány byly již předvolební průzkumy, volební den byl provázen násilím vůči opozičním kandidátům a zastrašováním jejich příznivců (EOHR 2010; Rubin 2010).

¹¹ Více o případu Chálida Sa'ída v podkapitole 3.1.3.

¹² Muslimské bratrstvo neobhájilo v prvním kole voleb jediný mandát a rozhodlo se, stejně jako opoziční strana *Wafd* (Delegace), druhé kolo bojkotovat (BBC 2010). Mubáráková strana tak získala v parlamentu 420 z 504 křesel (Teti – Gervasio 2011). Celková volební účast činila necelých 25 % (BBC 2010).

Rozsah podvodů a machinací spojených s konáním voleb vyvolal u lidí několik protestních akcí a zintenzivnil volání po změně (Cook 2012: 279).

Den před tím, než nový parlament zasedl, se sešly stovky lidí před ústavním soudem, aby proklamovaly nesouhlas s jeho ustanovením. Protestu se zúčastnilo doslova celé spektrum egyptské opozice zahrnující občanská a studentská hnutí, Muslimské bratrstvo, liberální strany *Ghad* (Strana zítřka) a *Wafd* (Delegace), levicovou stranu *Tagamma* (Národně-progresivní unionistické shromáždění), násirity a několik menších skupin aktivistů. Této a dalších demonstrací organizovaných po oznámení výsledků voleb se účastnilo relativně málo lidí, ale jejich důležitost spočívala v tom, že přivedly opoziční frakce dohromady (Cook 2012: 279). Klíčoví proponenti protestních akcí jako hnutí *Kifája* (Dost) nebo Hnutí mládeže 6. dubna spolupracovali na bázi *ad hoc* koalicí, aby byli schopni dosáhnout společných cílů, zejména svržení stávající autoritářské vlády a prezidenta (Hassan 2012: 234).

Egyptský režim se naproti tomu stále více izoloval, spoléhal na bezpečnostní aparát a na to, že řešením problémů může být ekonomická reforma bez opravdové politické změny. Mubáráková vláda však dávno mezi lidmi ztratila kredibilitu a stávající napětí dělalo politickou situaci neudržitelnou. Tlak a odpor veřejnosti ukazovaly, že taktiky režimu, ať už zadržování nebo konfrontace, dosahovaly svého limitu (Osman 2013: 210). Skeptičtější, ambicióznější a společensky angažovanější než jejich rodiče, mladí Egyptané stále více volali po své roli ve společnosti (Economist 2010).

3.1 Nejvýznamnější mládežnická opoziční hnutí a skupiny

3.1.1 *Kifája* (Dost)

Jednou z prvních a nejvýraznějších proreformních skupin bylo Egyptské hnutí za změnu, známé spíše jako *Kifája* (Dost). V hnutí působilo mnoho mladých Egyptanů nespokojených se svou životní situací, kteří později v rámci organizace zformovali odnož Mladí za změnu (Sharp 2005).

Kifája byla založena na konci roku 2004 v souvislosti s parlamentními a prezidentskými volbami, které se měly uskutečnit v dalším roce. Sdružovala Egyptany s různým politickým přesvědčením, kteří si nepřáli pokračování vlády Husního Mubáráka a jeho strany. Organizace rovněž odmítala možný nástup Mubárákova syna Gamála do prezidentského úřadu a vadila jí korupce a výjimečný stav (CEFIP 2011a). *Kifája* požadovala svobodné volby a politická práva pro všechny občany (Onodera 2009: 45).

Hnutí začalo s organizováním protestů v Káhiře, nejprve před Nejvyšším egyptským soudem, a dále v univerzitních kampusech nebo na Tahrínském náměstí. Již na konci dubna 2005 se mu ale podařilo zorganizovat protirežimní demonstrace v patnácti egyptských guberniích současně (CEFIP 2011a). *Kifája* se jevila dynamičtější než opoziční politické strany a s pokračujícími protesty jí vyjadřovalo sympatie stále více Egyptanů (Paciello 2011: 3). Devatenáctiletá Salma Mahmúd se zpravodajské společnosti *BBC* svěřila, že se ke *Kifáje* připojila, protože se v té době jednalo o nejtroufalejší a nejodvážnější egyptské hnutí (Sharp 2005).

V létě členové *Kifáji* protestovali proti nominaci Husního Mubáráka do prezidentských voleb a v září pak uspořádali manifestaci v den jejich konání (El-Wardani 2011). Demonstrace konané 7. září se zúčastnilo asi

deset tisíc lidí, kteří pochodovali centrem Káhiry a vyvolávali slogany proti Mubárákovi, jeho synovi a ministroví vnitra Habíbu al-^cÁdlímu (Egypt Independent 2011). Když byl Husní Mubárák opět zvolen prezidentem, *Kifája* uspořádala v Káhiře další demonstraci, na kterou přišlo nejméně pět tisíc lidí (Cole 2012: 488).

V době konání voleb sehráli mladí členové *Kifáji* zásadní roli v mobilizaci Egyptanů. Třebaže ne všichni z protestujících byli citově vázáni k samotné organizaci, její ústřední slogan *kifája*, neboli dost, byl vyjádřením široce sdíleného odmítnutí sociální nespravedlnosti a omezené politické účasti, stejně jako stále se zužujících výhledů do budoucna (Onodera 2009: 47).

Protesty pořádané *Kifájou* nedosahovaly vzhledem k celkové populaci Egypta tak vysoké účasti, dokázaly ale sjednotit levicově smýšlející obyvatele s liberály i islamisty a byly mimořádné svojí četností a projevem (Sharp 2005). Poprvé po téměř třiceti letech Egyptané otevřeně vyvolávali hesla proti prezidentovi a dožadovali se jeho rezignace (Egypt Independent 2011). *Kifája* ignorovala omezení vyplývající z výjimečného stavu i nařízení omezující fungování politických hnutí (El-Wardani 2011).

Kifája byla zároveň prvním egyptským politickým hnutím, které využívalo digitální technologie a sociální média jako hlavní prostředek komunikace a mobilizace svých členů (CEFIP 2011a). Hnutí šířilo sdělení zejména prostřednictvím e-mailů, chatovacích místností a SMS zpráv (Sharp 2005). I díky tomu se jí dostalo pozornosti od zahraničních médií, která informovala o její činnosti a pořádaných akcích (El-Wardani 2011).

To ovšem nestačilo k tomu, aby se *Kifáje* podařilo vynutit si od režimu nějaké konkrétní ústupky nebo politické reformy. Od roku 2006 až do roku 2010, kdy se hnutí připojilo k protestům organizovaným v souvislosti s konáním dalších parlamentních voleb, zůstávala *Kifája*

spíše nečinná (Paciello 2011: 3). Vliv na to měla těžká represe ze strany režimu v podobě fyzických útoků, věznění, mučení i sexuálního obtěžování protestujících (CEFIP 2011a). Násilí páchané na demonstrantech a jejich zatýkání vzbuzovalo v lidech strach, který byl podle Ahmada Saláha, jednoho z aktivistů *Kifáji*, hlavním důvodem, proč většina Egyptanů zůstávala politicky a společensky neaktivní (Salah 2008). Vláda se navíc snažila organizaci diskreditovat pomocí státem kontrolovaných médií (CEFIP 2011a). *Kifája* nebyla schopna zmobilizovat větší část egyptské společnosti i proto, že byla vnímána jako elitářské hnutí limitované na intelektuály a profesionální politické aktivisty (Telci 2011: 179).

Ačkoliv nedosáhla politických reforem, které požadovala, vytvořila *Kifája* otevřeným zpochybněním režimu nový a důležitý precedens. Kromě toho dala impuls ke vzniku několika dalších opozičních uskupení v klíčových profesích jako třeba Žurnalisté za změnu, Doktorů za změnu, Spisovatelé a umělci za změnu, Hnutí 9. května za nezávislost univerzit nebo Hnutí egyptských soudců (Osman 2013: 207). Především ale poskytla zázemí frustrované egyptské mládeži, která skrze ni objevila možnost, jak se zapojit do politického života (Lange 2011: 23). *Kifája* mj. inspirovala známého blogera Wáíla ¹³Abbáse, aby vyšel z anonymity a pod svým jménem na internetu sdílel fotografie, které pořizoval na protivládních protestech (Abbas 2012).

3.1.2 Hnutí mládeže 6. dubna

U zrodu Hnutí mládeže 6. dubna (v originále *Harakat šabáb 6 abríl*) stáli sedmadvacetiletí dobrovolníci opoziční strany *Ghad Ahmad Máhir* a

¹³ Více o Wáílu ¹³Abbásovi viz podkapitolu 3.2.

Isrá'á °Abdal Fattáh¹⁴, kteří na jaře roku 2008 založili na *Facebooku* skupinu, jejímž prostřednictvím chtěli vyjádřit podporu stávkujícím dělníkům v industriálním městě al-Mahalla al-Kubrā (CEFIP 2011b). Stávka místních dělníků proti nízkým mzdám a zvyšujícím se cenám jídla vyhlášená na 6. dubna tehdy díky zapojení studentů a čerstvých absolventů univerzit přerostla do největších demonstrací v Egyptě od nepokojů z konce sedmdesátých let¹⁵ a do otevřeného vyjádření nespokojnosti s režimem prezidenta Husního Mubáráka (Jensen 2011).

Máhir a °Abdal Fattáh vytvořili skupinu 23. března 2008 a ještě ten samý den pozvali asi tři sta přátel a známých, aby se připojili (PBS 2011). Do popisu napsali, že se jedná o mladé lidi bez politických ambicí, kteří odmítají zhoršující se životní úroveň, korupci a inflaci, a vyjádřili přesvědčení, že společným úsilím mohou nalézt cestu, jak se zhoršujícími podmínkami v Egyptě něco udělat. Podle Máhira se do následujícího rána ke skupině připojilo na tři tisíce lidí a během dalších deseti dnů počet stoupců vzrostl na sedmdesát tisíc (Maher dle El-Bahr 2011).

Členové hnutí prostřednictvím internetové komunikace¹⁶ vyzývali k zapojení do dubnové stávky obyvatele po celé zemi nehledě na jejich socioekonomické postavení. Výzva se sloganem „Zůstaňte doma“ nabádala, aby lidé v den stávky nechodili do práce a do škol a aby se oblékli do černého oblečení. Stávkující se dožadovali především

¹⁴ Máhir byl již dříve politicky aktivní (v roce 2004 se připojil k hnutí *Kifája*, které ale o rok později opustil) a v letech 2005 a 2006 byl na několik měsíců zatčen za účast v protivládních protestech (El-Bahr 2011). °Abdal Fattáh se do té doby žádných demonstrací neúčastnila a k dobrovolníkům strany *Ghad* se připojila krátce před založením Hnutí mládeže 6. dubna (Wolman 2008).

¹⁵ Dvoudenní protesty, kterých se v lednu roku 1977 účastnily desítky tisíc lidí ve všech velkých egyptských městech, hrozily ukončením režimu tehdejšího prezidenta Anwara Sádáta. Důvodem nepokojů bylo zrušení státních dotací na více než dvě desítky základních komodit, což byl jeden z požadavků Mezinárodního měnového fondu na poskytnutí půjčky Egyptu (Al-Arian 2011).

¹⁶ Členové hnutí využívali k mobilizaci společnosti kromě *Facebooku* také blogy, e-maily nebo video server *YouTube* (El-Bahr 2011).

socioekonomických reforem a lepších životních podmínek, svobody, důstojnosti a transparentnosti státních orgánů¹⁷ (El-Bahr 2011).

Stávkou podpořily tisíce lidí, kteří se 6. dubna rozhodli zůstat doma. Velký ohlas měla především mezi studenty škol a univerzit a mezi zaměstnanci různých veřejných institucí (El-Bahr 2011). K výzvě se navíc připojila další opoziční hnutí a protesty konané v al-Mahalle i v dalších velkých městech nabraly protirežimní charakter (Telci 2011: 175).

Díky stávce se Hnutí mládeže 6. dubna stalo v Egyptě výraznou mládežnickou opoziční silou (do roku 2009 počet příznivců na *Facebooku* vzrostl na statisíce), která nevystupovala pouze na podporu dělníků, ale kladla si i politické požadavky. Hnutí začalo organizovat nenásilné demonstrace s cílem ukončit režim prezidenta Mubáráka a prosazovalo demokratické reformy (Telci 2011: 176). Jeho zakladatelé ale od počátku zdůrazňovali, že nemají ambice stát se politickou stranou. Mělo jít především o platformu sdružující mladé lidi požadující svobodu a změnu (Bölme a kol. 2012: 15). Hnutí bylo složeno hlavně z doposud apolitických studentů a absolventů univerzit a spolupracovalo s dalšími proreformními skupinami (Telci 2011: 175).

Mladí aktivisté se snažili navázat na úspěšnou protestní stávku z 6. dubna 2008 i v následujících dvou letech. Demonstrace v roce 2009 se konaly v Káhiře, Alexandrii, al-Mahalle a Kafr aš-Šajchu. Podporu protestujícím vyjádřilo i sto zástupců Muslimského bratrstva, kteří opustili zasedání egyptského parlamentu v momentě, kdy premiér Ahmad Nazif pronášel řeč (Telci 2011: 176).

¹⁷ Výzva ke stávce zněla: „6. dubna zůstaňte doma, nechodte ven. Nechodte do práce, nechodte do školy. Potřebujeme lepší platy. Chceme, aby naše děti měli lepší vzdělání, potřebujeme lepší veřejnou dopravu, nemocnice a léky pro naše děti. Potřebujeme spravedlivý soudní systém a bezpečnost, chceme svobodu a důstojnost, chceme bydlení pro mladé lidi. Nechceme zvyšování cen, nechceme protekcionismus, nechceme mučení na policejních stanicích, nechceme korupci, nechceme úplatky a nechceme věznění. Řekněte svým přátelům, aby nechodili do práce a požádejte je, aby se připojili ke stávce“ (El-Bahr 2011).

Protestů naplánovaných na 6. dubna 2010 se v Káhiře účastnily asi čtyři tisíce lidí (El-Bahr 2011). Podle slov Ahmada Máhira bylo v ten den proti lidem použito do té doby nevídané násilí. Velký počet protestujících policie údajně těžce zbila, zatkla a mučila. Tehdy si prý Máhir uvědomil, že protesty v centru Káhiry již nebudou účinně fungovat, a tak se hnutí rozhodlo pořádat demonstrace v rezidenčních čtvrtích a distribuovat protirežimní letáky. Kromě toho mobilizovalo své členy, aby informovali o činnosti a požadavcích hnutí na univerzitách a v guberniích a okresech ve vzdálených oblastech země (Maher dle El-Bahr 2011).

Protesty konané v letech 2009 a 2010 ale nedosahovaly rozměrů stávků v roce 2008 (Ottaway – Hamzawy 2011: 3). Hnutí mládeže 6. dubna se dařilo jen s omezeným úspěchem mobilizovat velký počet lidí, neboť nebylo schopné efektivně distribuovat svou dobrovolnickou sílu. Počet aktivních členů byl zejména vzhledem k těžkým represím státních ozbrojených složek relativně malý (Maher dle El-Bahr 2011).

I proto se Máhir a jeho kolegové začali zajímat o zkušenosti zahraničních politických hnutí, kterým se podařilo nenásilným způsobem porazit represivní režimy (Maher 2011a). Hnutí mládeže 6. dubna bylo ovlivněno především srbským mládežnickým hnutím *Otpor!*, které v roce 2000 pomohlo svrhnout prezidenta Slobodana Miloševiče čerpajíc z myšlenek amerického politického myslitele Gena Sharpa¹⁸ (Kirkpatrick – Sanger 2011). Hnutí mládeže 6. dubna od *Otporu!* převzalo symbol v podobě sevřené pěsti a jeden z členů, Muhammad °Ádil, dokonce v bělehradském Centru pro aplikované nenásilné akce a strategie¹⁹ podstoupil tréninkový program. Trénink byl zaměřený na strategie, jak

¹⁸ Gene Sharp argumentuje, že nenásilný odpor je pozoruhodně účinný způsob, jak oslabit policejní státy. V případě použití násilí ze strany protestujících by se na něj totiž státní představitelé mohli pod záminkou zachování stability odvolávat při ospravedlnění svých represí (Kirkpatrick – Sanger 2011).

¹⁹ Centrum pro aplikované nenásilné akce a strategie (CANVAS) je mezinárodní nevládní síť se sídlem v Bělehradě orientovaná na vzdělávací činnost spojenou se strategickým vedením nenásilných konfliktů. Centrum bylo založeno v roce 2004 dvěma bývalými členy a lídry hnutí *Otpor!* (CANVAS 2014).

účinně organizovat pokojné demonstrace a přimět lidi, aby se k nim připojili, nebo na to, jak čelit bezpečnostním složkám a vyhýbat se při tom násilí (Rosenberg 2011).

Přestože aktivity Hnutí mládeže 6. dubna byly soustavně zakazovány nebo omezovány egyptskou vládou a členové byli zatýkáni a zastrašováni policií, organizovali mladí aktivisté nadále příležitostné protesty a zapojovali se do různých proreformních výzev²⁰ nebo protirežimních demonstrací. Skupině se podařilo přežít zejména díky široké členské základně na sociálních sítích, kterou státní orgány nebyly schopné rozbít (CEFIP 2011b).

3.1.3 Všichni jsme Chálid Sa'íd

Chálid Sa'íd byl osmadvacetiletý mladý muž, kterého v červnu roku 2010 dva příslušníci policie vytáhli z internetové kavárny v Alexandrii a následně, v přítomnosti kolemjdoucích lidí, ubili k smrti. Důvody policejní agrese jsou dosud nejasné, ale Sa'ídova rodina a přátelé tvrdí, že jeho smrt souvisí s videem, na kterém si policisté rozdělují zabavené drogy a které Chálid Sa'íd zveřejnil na internetu (Khalil 2012: 75–77).

Někteří svědci mrtvého Sa'ída vyfotili a fotografie pak sdíleli na sociálních sítích. Obrázky zachycující jeho zohavenou a zkrvavenou tvář se po internetu rychle šířily a vyvolaly ohromné veřejné pobouření a projevy solidarity napříč egyptskou společností (Hassan 2012: 235).

²⁰ Hnutí mládeže 6. dubna např. společně s dalšími opozičními skupinami podpořilo před parlamentními volbami v roce 2010 sedmibodový reformní plán opozičního politika Muhammada al-Baráda'ího a jím založené Národní asociace za změnu (CEFIP 2011b). Petice požadovala ukončení výjimečného stavu, soudní dohled nad volebním procesem, povolení pro egyptské a mezinárodní pozorovatele, zajištění rovného přístupu k médiím pro všechny volební kandidáty, možnost volit pro Egyptany žijící v zahraničí, možnost kandidovat na prezidentský úřad bez „svévolných omezení“ a limit pro vykonávání prezidentského úřadu na dvě volební období (Cook 2011: 277).

Brutální policejní útok přiměl devěťadvacetiletého marketingového ředitele blízkovýchodní pobočky společnosti *Google* Wá'ila Ghuníma²¹ vytvořit na *Facebooku* skupinu pod názvem Všichni jsme Chálid Sa'íd (v originále *Kilná Chálid Sa'íd*). Ghuním chtěl u veřejnosti zvýšit povědomí o svévolném zneužívání policejní síly a upozornit na to, že stejný osud jako Sa'ída může v Egyptě potkat prakticky kohokoli (Ghonim 2012: 60). Poukazoval na porušování lidských práv v zemi a nabádal ostatní, aby mu zasílali fotografie a videa zachycující zneužívání policejní moci. Požadoval dosažení spravedlnosti pro Sa'ída i všechny ostatní Egyptany, kteří byli bezdůvodně napadeni a zbiti policí (Saleh 2012: 480)

Jeden z členů skupiny přišel krátce po jejím založení s nápadem na tzv. tiché protesty. Podstata spočívala v tom, že lidé přišli v domluvený čas na vybrané veřejné místo a tam stáli tiše, aniž by spolu vzájemně komunikovali²². Asi po hodině se pak všichni zase rozešli. Tato tichá shromáždění, konaná zejména v Alexandrii, měla zabránit tomu, aby policie proti protestujícím zakročila odvolávajíc se na výjimečný stav, který zakazoval veřejná shromáždění více než pěti lidí (Ghonim 2012: 70–71).

Přestože policisté nakonec proti protestujícím téměř pokaždé násilně zasáhli, mladí aktivisté se shromažďovali nadále a jejich počet stále stoupal. Protesty domlouvané vždy na *Facebooku* se postupně rozšířily do dalších egyptských měst a přidávali se k nim příznivci dalších opozičních hnutí a skupin. Tisíce lidí kromě tichého nesouhlasu s neadekvátním jednáním policie začaly demonstrovat nespokojenost s prezidentem Mubárákem a volaly po jeho svržení²³. Solidaritu Sa'ídovi

²¹ Wá'il Ghuním chtěl zůstat v anonymitě a až do února 2011 nebylo známo, kdo je administrátorem skupiny.

²² Viz např. YouTube (2010). *Standing Up For Khalid Said* (<http://www.youtube.com/watch?v=BrKi02AEYos>, 10. 11. 2013).

²³ Viz např. YouTube (2011). *The Murder of Khaled Said* (<http://www.youtube.com/watch?v=iP3C5IGSsuQ>, 4. 12. 2013).

a demonstrantům navíc na dálku projevovaly i další tisíce protestujících v Anglii, Francii, Spojených státech nebo Thajsku (Bölme a kol. 2012: 17).

Skupina Všichni jsme Chálid Sa'íd se krátce po svém založení setkala s velkým ohlasem mezi ostatními opozičními skupinami i širokou veřejností. Do konce roku 2010 narostl počet členů na téměř jeden milion (Barrons 2012: 61). Ještě v červenci se Ghunímovi navíc ozval příznivec z Velké Británie a nabídl se, že na *Facebooku* vytvoří anglickou verzi skupiny²⁴ (Ghonim 2012: 92).

Huzajfa Nabawí, dvacetiletá studentka a účastnice demonstrací na Tahrínském náměstí v lednu 2011, tvrdí, že případ Chálida Sa'ída byl mimořádný, protože zabitý mladík nepatřil k žádné politické frakci a nedopustil se ničeho špatného. Podle Nabawí se Sa'íd stal důležitou součástí egyptské revoluce (Preston 2011). Jedna z dalších účastnic protestů v roce 2011, 'Abdal Rahman Fáris, se internetovému zpravodajskému serveru *Global Post* svěřila, že dříve, když se prostřednictvím *Facebooku* snažili na něco upozornit, nesetkali se s velkou zpětnou vazbou. Po smrti Chálida Sa'ída ale podle ní lidé začali reagovat na výzvy k projevům solidarity (Jensen 2011).

Ašraf Chalíl, káhirský dopisovatel magazínů *Foreign Affairs* nebo *Foreign Policy*, se domnívá, že Sa'ídova krutá smrt přispěla k politizaci nesčetného množství Egyptanů a rezonovala mezi běžnými obyvateli, kteří do té doby pravděpodobně o účasti na demonstracích ani neuvažovali²⁵ (Khalil 2012: 81).

Chálid Sa'íd se nepochybně pro mnohé Egyptany stal symbolem Arabského jara. Sám Wá'íl Ghuním je toho názoru, že revoluce, která

²⁴ Anglická verze skupiny měla do vypuknutí revoluce v roce 2011 přes sto tisíc členů (Owais 2011: 12).

²⁵ Chalíl dodává svědectví mladé ženy jménem Amal, kterou potkal na Tahrínském náměstí během únorových protestů v roce 2011 a která se podle svých vlastních slov o politiku až do smrti Chálida Sa'ída nikdy nezajímala. Matka dvou dětí se Chalílovi svěřila, že Sa'ídův případ pro ni znamenal zvrát, neboť si uvědomila, že na místě Sa'ída se mohl ocitnout některý z jejích synů (Khalil 2012: 82).

donutila prezidenta Mubáráka k rezignaci, ve skutečnosti začala právě v červnu roku 2010 po Sa'ídově smrti, když statisíce lidí na *Facebooku* začaly ve velkém sdílet informace a obrazový materiál (Ghonim 2011a).

3.2 Blogerská komunita

Také blogerská disidentská komunita se v Egyptě formovala několik let před vypuknutím masového povstání v lednu 2011. Podle organizace Reportéři bez hranic (*Reporters without borders*) byl internet využíván k politickému nesouhlasu od parlamentních voleb v roce 2005²⁶ (Al-Qudaihi 2009). Ačkoliv blogerská komunita byla v té době malá (počet aktivních egyptských blogerů se v roce 2007 odhadoval na šest tisíc a pouze nevelká část z nich se zabývala politickými nebo lidskoprávními tématy), vliv blogerů na politickou debatu v zemi daleko převyšoval jejich počet a s postupným rozšiřováním internetu v dalších letech jich přibývalo. Blogy poskytly uživatelům internetu novou platformu pro odpor; místo, kde měli možnost svobodně a anonymně diskutovat o politických, sociálních nebo náboženských otázkách. V zemi, kde byli lidé vystaveni silnému tlaku na přizpůsobení se politickým a náboženským normám, byla možnost anonymního projevu nesouhlasu mimořádně důležitá (Saleh 2007).

Egyptští blogeři kritikou násilných praktik policie nebo Mubárákovy rodiny prolomili v zemi nejedno tabu (Abbas 2010). Informovali o aktivitách nově se utvářejících opozičních hnutí volajících po změně i o stávkách státních pracovníků. Organizátoři demonstrací nedůvěřovali tradičním médiím a upozorňovali tak o plánovaných manifestacích právě blogery, kteří šířili zprávu o jejich konání dál a především pak monitorovali jejich průběh (Abbas 2012). Blogeři, z nichž někteří byli sami

²⁶ V roce 2005 měly přístup k internetu asi čtyři miliony Egyptanů, tedy 5 % populace (Tarkowski – Basem Fathy – Melyantsou 2011: 4).

členy proreformních skupin, tak mohli shromažďovat a následně zveřejňovat fotografie a videa zachycující brutální zásahy policie proti demonstrantům (Saleh 2007). Rovněž vyzývali, aby jim lidé zasílali obrazové materiály dokazující incidenty a podvody spojené s volbami. Blogeři se tak stali zdrojem informací i pro mnohé mezinárodní zpravodajské agentury a televizní stanice. Sami blogeři navíc také organizovali demonstrace, například formou tichých protestů (Abbas 2012).

Ze strany egyptského režimu museli blogeři čelit ustavičnému pronásledování a mnoho z nich bylo uneseno nebo zatčeno²⁷. Dvaadvacetiletý Abdal Karím Nabíl Sulajmán se stal v roce 2006 prvním blogerem uvězněným v Egyptě za své názory uveřejněné na internetu. Byl obviněn z urážky prezidenta Mubáráka, kterého na svém blogu nazval diktátorem, a za údajné podněcování nenávisti k islámu. Sulajmán byl odsouzen ke čtyřem letům vězení, což přimělo známou bahrajnskou aktivistku, blogerku a zakladatelku organizace *Mideast Youth Isrá'a al-Šáfa'í*, aby spustila kampaň *Free Kareem* (Osvobod'te Karíma). Iniciativa požadovala svobodu projevu na internetu nejen v Egyptě, ale i v celém arabském regionu (Al Shafei – Vila 2010).

Mahmúd Salím je nejvýznamnějším egyptským blogerem, který se rozhodl psát v angličtině. Popularitu mu přinesly zejména jeho satirické a kritické komentáře na adresu prezidenta a jeho spolustraníků²⁸. Na svém blogu nazvaném *Rantings of a Sandmonkey*²⁹ se zabývá i svobodou projevu a náboženského vyznání nebo právy žen. Ačkoliv na internetu zůstával Salím až do vypuknutí Arabského jara v anonymitě,

²⁷ Organizace Reportéři bez hranic zařadila Egypt v roce 2006 kvůli zatýkání a zavražďování blogerů mezi tzv. nepřátele internetu (Reporters Without Borders 2006).

²⁸ Viz např. *Rantings of a Sandmonkey* (2008). „*The Persians are trying to devour the arab states*” (<http://www.sandmonkey.org/2008/12/12/the-persians-are-trying-to-devour-the-arab-states>, 24. 1. 2014).

²⁹ Volně přeloženo jako Výkřiky písečné opice (*Sand monkey* je v angličtině hanlivý slangový termín pro lidi pocházející z regionu Blízkého východu).

ve veřejném životě byl velmi aktivní a sám inicioval protesty proti porušování lidských práv. V roce 2005 se například podílel na monitorování parlamentních a prezidentských voleb a o rok později zorganizoval první egyptskou demonstraci proti sexuálnímu obtěžování žen (Geneva Summit for Human Rights and Democracy 2011).

Pravděpodobně vůbec nejznámějším egyptským blogerem je Wá'íl °Abbás, který založil svůj blog *Al-wá'í al-misrí* (Egyptské povědomí) v roce 2004. O jeho významu svědčí několik mezinárodních uznání a ocenění, mj. od zpravodajských stanic *BBC* a *CNN* nebo od nevládní organizace zabývající se stavem lidských práv *Human Rights Watch*. I °Abbás se věnoval tématům, kterým se státem cenzurovaná egyptská média tradičně vyhýbala: protivládním protestům, korupci nebo policejní brutalitě. Psal v arabském slangu, neboť chtěl zaujmout hlavně opomíjenou a nečinnou mládež, která podle něj byla i vzhledem ke svému vysokému počtu schopná v zemi dosáhnout změny (Abbas 2012). °Abbás také pravidelně uveřejňoval fotografie a zejména videa, která sám natočil při protirežimních manifestacích. S narůstající popularitou svého blogu, který do roku 2007 navštívily tisíce lidí, musel Wá'íl °Abbás podobně jako jiní blogeři a aktivisté čelit stále častějšímu zastrašování, vyhrožování a snahám o diskreditaci (CNN 2007). Ve své činnosti ale neustal a navíc učil ostatní blogery novým technikám a pořádal semináře na podporu egyptských žurnalistů (ICFJ 2007). V roce 2006 na svém blogu uveřejnil video, díky kterému se °Abbásovi dostalo mezinárodní pozornosti. Záběry ukazující dva policejní příslušníky, jak surově znásilňují mladého řidiče autobusu, vyvolaly šok a debatu o policejní brutalitě odehrávající se v Egyptě³⁰. Policisté byli za spáchaný čin později odsouzeni ke třem letům vězení, ale to °Abbásovi, jehož blog do roku 2010 dosahoval i milionu návštěv za měsíc, nestačilo (CNN 2007). Wá'íl °Abbás si přál Egyptany inspirovat, aby se dožadovali

³⁰ Řidič autobusu se měl provinít pouze tím, že se vložil do sporu mezi dalším řidičem a jedním z policistů.

opravdových změn. Věřil, že zvyšováním povědomí o násilných a podvodných praktikách policie a vlády se občanská společnost probudí, a tím se postupné změny dosáhne. °Abbás nedoufal, že samotná internetová komunita rozpoutá v Egyptě revoluci. Věřil ale, že ji blogerí a mladí internetoví aktivisté dokážou společně zažehnout a fungovat současně jako její katalyzátor (Abbas 2010).

4 ANGAŽOVANOST MLÁDEŽE V PRŮBĚHU ARABSKÉHO JARA

4.1 Vývoj událostí

4.1.1 Tuniský precedens

Jak jsme si ukázali v předešlé kapitole, část mladých Egyptanů se podílela na protirežimních aktivitách již během poslední dekády Mubárákovy vlády. Bezprostřední inspirací pro opětovnou mobilizaci egyptské společnosti na začátku roku 2011 se však staly revoluční události v Tunisku. V průběhu ledna se několik Egyptanů pokusilo veřejně upálit v reakci na čin mladého Tunisana Muhammada Bú^oazízího (BBC 2011a). Tento šestadvacetiletý maloobchodník se v prosinci předešlého roku rozhodl ukončit život poté, co mu policie zabavila jeho nelicencovaný stánek se zeleninou, který pro něj představoval jediný zdroj obživy³¹. Bú^oazízího smrt vyvolala po celém Tunisku několik týdnů trvajících protesty, které 14. ledna přinutily k odstoupení a útěku ze země dlouholetého prezidenta Bin ^oAlího.

Tuniská revoluce zvrátila zdání nedotknutelnosti arabských autoritářských režimů a pro mnohé mladé Egyptany se stala impulsem, aby zintenzivnili volání po politické změně ve své zemi (Hesová 2011: 3; Ghonim 2012: 131–132). Egyptští aktivisté dění v Tunisku pozorně sledovali a se svými tuniskými protějšky si v této souvislosti prostřednictvím sociálních sítí vyměňovali osvědčené rady, jak účinně organizovat protesty nebo jak čelit policejnímu násilí³². Tato součinnost

³¹ Příslušníkům tuniské policie údajně nestačila desetidínárová pokuta, kterou se Bú^oazízí snažil zaplatit, a proto mladého muže fyzicky napadli. Muhammad Bú^oazízí si šel na chování policistů stěžovat na místní velitelství, kde ale jeho stížnost odmítli vyslechnout. Frustrovaný svou bezvýhodnou životní situací a policejní i úřední svévolí se na protest zapálil před kanceláří guvernéra. Kolemjdoucí se ho snažili uhasit, ale Muhammad Bú^oazízí utrpěl příliš vážná zranění, kterým začátkem ledna 2011 podlehl (RFI 2011).

³² Mladí Tunisané egyptským protestujícím například radili, aby si namočili do octa nebo šťávy z cibule šátek a chránili se jím před slzným plynem (Kirkpatrick – Sanger 2011).

byla pokračováním téměř dvouleté spolupráce, v rámci které si skupiny tuniské a egyptské mládeže radily například o tom, jak efektivně využívat moderní technologie nebo jak se vyhýbat policejnímu sledování (Kirkpatrick – Sanger 2011).

4.1.2 Příprava protestů a mobilizace společnosti

Nejaktivněji na vývoj v Tunisku reagovali členové Hnutí mládeže 6. dubna, kteří začali s přípravami na velkou protestní akci v Káhiře (Saleh 2012: 481). Za datum demonstrace byl vybrán 25. leden, na který v Egyptě připadá státní svátek protikolonialistického povstání policejních složek ve městě Ismajlíja³³ (Hesová 2011: 2). Vyhlášení protestu na tento den mělo poukázat na ironii režimních oslav práce egyptské policie, která byla mezi obyvateli proslulá svou brutalitou.

Spoluzakladatel Hnutí mládeže 6. dubna Ahmad Máhir se spojil s administrátorem skupiny Všichni jsme Chálid Sa'íd Wá'ilem Ghunímem, aby se zpráva o konání demonstrace rozšířila k co největšímu počtu mladých lidí. Společně pak pro její účely založili na *Facebooku* tzv. událost, prostřednictvím které mohli na plánovanou protestní akci zvat ostatní. Obě skupiny se staly virtuálními centry, kde jejich členové domlouvali kromě organizačních záležitostí například jaké *hashtagy*³⁴ v souvislosti s demonstracemi používat na *Twitteru* (Barrons 2012: 60–61). Zatímco Ghuním se díky svým kontaktům v zahraničí snažil na chystanou akci přitáhnout mezinárodní pozornost³⁵, aktivisté z Hnutí

³³ Den policie se slaví na počest padesáti egyptských policistů, kteří byli v Ismajlíje zabití v roce 1952 při potyčce s britskými vojáky poté, co jim odmítli odevzdat zbraně a opustit policejní stanici (Telci 2011: 176).

³⁴ *Hashtag* je slovo nebo fráze označená ve zprávě na *Twitteru* symbolem „#“. Toto označení pomáhá lidem najít konverzace na určité téma a připojit se k nim. Egyptští aktivisté se nakonec dohodli na používání anglických označení *#egypt* a *#jan25* (Barrons 2012: 61).

³⁵ Ghuním částečně vyrůstal v Saúdské Arábii a před začátkem revolučních protestů v Egyptě pracoval několik let ve Spojených arabských emirátech pro společnost *Google*. Jeho manželka navíc pochází z USA (Ghonim 2012: 5–22).

mládeže 6. dubna nabízeli školení pro ty, kteří se chtěli do organizování protestů sami zapojit. Doporučení se týkala zejména toho, jak se vyhnout přímým střetům s bezpečnostními složkami³⁶ (Bölme a kol. 2012: 17; Abdel-Baky 2011).

Protestní demonstrace vyhlášená na 25. ledna se podle slov mladých aktivistů měla stát začátkem konce. Měla předznamenat „konec ticha, souhlasu a poddání se tomu, co se v Egyptě děje, a odstartovat novou stránku egyptské historie“ (Al Jazeera 2011). Organizátoři věřili, že pokud budou jednotní, „nikdo je nemůže zastavit“ (Abdel-Baky 2011). Na *Facebooku*, kde během několika dní přislíbilo účast přes osmdesát tisíc lidí, se objevovaly komentáře naznačující, že Bin Āliho útěk z Tuniska by mohl být předzvěstí pádu prezidenta Husního Mubáráka (Shenker 2011a).

Význam internetu byl pro aktivisty v začátcích protestů zásadní, neboť sloužil jako nástroj k mobilizaci společnosti. Jedním z příkladů je emotivní video, které na server *YouTube* uveřejnila 18. ledna členka Hnutí mládeže 6. dubna Asmá'a Mahfúz. Tato šestadvacetiletá dívka Egyptany vyzývala, aby se k ní připojili a přišli se 25. ledna na Tahrírské náměstí dožadovat základních práv, „než aby seděli doma, sledovali její příspěvky na *Facebooku* nebo se upálili“³⁷. Mahfúz video nahrála poté, co v nemocnici zemřel Ahmad Hašim as-Sa'íd, nezaměstnaný mladík z Alexandrie a jeden z Egyptanů, kteří se zapálili po vzoru Tunisana Muhammad Bú'azíziho. Mladá aktivistka nabádala, aby lidé o chystané demonstraci pověděli svým rodinám a známým a informovali o ní prostřednictvím internetu nebo SMS zpráv (Mahfouz 2011). Video se rychle šířilo po *Facebooku* a blozích a stalo se inspirací pro další

³⁶ Aktivisté radili například to, aby se protestující zdrželi urážek a policisty nebo vojáky nijak neprovokovali (Abdel-Baky 2011).

³⁷ Asmá'a Mahfúz se již v předchozím roce snažila v Káhiře ne příliš úspěšně zorganizovat demonstrace k uctění památky Chálida Sa'ída. Frustrována tím, že se na nich objevilo pouze několik lidí, se tentokrát ve snaze přilákat více protestujících rozhodla natočit a zveřejnit video (Cole 2012: 489).

podobné vzkazy vybízející Egyptany k připojení se ke „dni revoluce proti mučení, korupci, chudobě a nezaměstnanosti“, jak plánovanou demonstraci organizátoři nazývali (Moral Heroes 2012; Shenker 2011b).

Mladí aktivisté chtěli, aby se k demonstraci připojily různorodé skupiny obyvatel včetně dělníků a dalších státních zaměstnanců, a proto protestní požadavky neomezovali pouze na dodržování lidských práv, ale i na zlepšení socioekonomických podmínek (Vargas 2012). Aby si získali podporu chudších nebo méně vzdělaných Egyptanů, využívali k šíření zpráv o demonstraci kromě internetu také tištěné letáčky, které rozdávali v ulicích, plakáty, které vylepovali na stěny budov, a hromadné SMS zprávy³⁸. Organizátoři zároveň vyzývali, aby lidé při protestech nedávali najevo politickou ani náboženskou příslušnost. Jak uvedli na *Facebooku*, 25. leden měl být „pro všechny Egyptany“ (Al Jazeera 2011).

4.1.3 Průběh protestů

Ačkoliv policie aktivisty předem varovala, že se tvrdě a rozhodně vypořádá se všemi pokusy o porušení zákona, a ministr vnitra Habíb al-[°]Ádlí vydal nařízení „zatknout všechny osoby vyjadřující nelegálně své názory“, na různých místech Káhiry se sešly protestovat tisíce lidí (Al Jazeera 2011; BBC 2011b).

Mladí aktivisté vedli davy Egyptanů do chudších čtvrtí a přes mikrofony svolávali další obyvatele (Sutter 2011). Demonstrací se tak účastnila široká škála lidí včetně mnohých, kteří žili bez přístupu na internet a běžně se do společensko-politických aktivit nezapojovali (Lindsey 2011; Hamzawy 2011).

³⁸ Na začátku roku 2011 mělo stálý přístup na internet dvacet tři a půl milionů Egyptanů, tedy asi 30 % obyvatel (MCIT 2011). *Facebook* využívalo necelých pět milionů Egyptanů, tedy asi 6 % obyvatel (Salem – Mourtada 2012: 7).

Egyptská policie se na demonstrace skutečně pečlivě připravila. Ráno, ještě než se začali shlukovat protestující, byly ulice hlavního města plné policejních kordónů a hasičských vozů. Policie pak proti demonstrantům zasahovala nejen obušky, ale i vodními děly a slzným plynem. Podle příspěvků na *Twitteru* na sebe někteří demonstranti a policisté navzájem házeli kameny (Idle – Nunns 2011: 33–45). Současně byly pořádány protidemonstrace na podporu prezidenta Mubáráka. Jejich organizátoři podle svých slov chtěli vyjádřit nesouhlas s desktrukcí státních institucí (Shenker 2011b).

Výhoda prorežimního protestního hnutí ale spočívala v jeho jednotě. Různorodé skupiny egyptských obyvatel, které se do protestů postupně zapojovaly – kromě mladých aktivistů a studentů další opoziční hnutí a strany³⁹, silné nepolitické organizace jako třeba fotbalové fankluby⁴⁰, průmysloví dělníci a ostatní nespokojení občané křičící hesla jako „svoboda“ nebo „Odejdi!“⁴¹ – byly schopné mobilizovat své členy a navzájem mezi sebou koordinovat protesty a pochody napříč Káhirou (Hesová 2011: 4; Bölme a kol. 2012: 23).

Mladí Egypťané se navíc prostřednictvím sociálních sítí informovali, na jakých místech docházelo k potyčkám s policií, nebo si radili, jak se vyhnout policejním blokádám a kontrolám. Jeden z protestujících, blogger Táriq Šalabí, na *Twitter* napsal: „[...] Nehledě na výsledek my jsme výherci, protože jsme tým“⁴² (Shalaby cit. dle Idle – Nunns 2011: 34). Wá'íl Ghuním přitom nepřestával vyzývat další uživatele internetu, aby se

³⁹ Mezi nimi Národní asociace za změnu a příznivci Muhammada al-Baráda'ího, hnutí *Kifája*, levicoví aktivisté z Populárně-demokratického hnutí za změnu, liberální strany *Ghad*, *Wafd* a Demokratická fronta, umírnění islamisté ze strany *Wasat* (Strana středu), násirité ze strany *Karáma* (Důstojnost) a další (Bölme a kol. 2012: 17; Abdel-Baky 2011; Afify 2011). Účast na demonstracích naopak předem odmítla levicová *Tagamma*. Muslimské bratrstvo vyjádřilo pouze symbolickou podporu bez aktivní účasti (Shenker 2011b).

⁴⁰ Jednalo se zejména o tvrdé jádro fanoušků káhirských klubů *al-Ahlí* a *Zamálik* (Montague 2011).

⁴¹ Viz statusy demonstrantů na *Twitteru* dostupné v Idle – Nunns 2011: 34-44.

⁴² „[...] Regardless of the outcome we are the winners cuz we're a team“ (Shalaby cit. dle Idle – Nunns 2011: 34).

k nim připojili. Jedna z jeho zpráv na *Twitteru* zněla: „Přijďte všichni na Tahrír, potřebujeme vás [...]“⁴³ (Ghonim 2011b).

Během odpoledne se k protestním akcím připojovala další velká egyptská města jako Alexandria, Gíza, Ismajlíja, Mansúra i industriální al-Mahalla al-Kubrání. V mnoha z nich se na organizaci demonstrací podíleli členové stran a hnutí *Ghad*, Demokratická fronta, Populárně-demokratické hnutí za změnu nebo Národní asociace za změnu (Abdel-Baky 2011). Zadrženy byly v průběhu dne stovky demonstrantů a desítky lidí byly zraněny. V přístavním městě Suez zemřeli po potyčkách s policií dva protestující a v Káhiře, kde střety pokračovaly celou noc, jeden policista (Wedeman – Ahmed 2011).

V následujících dnech se protesty rozšířily po celé zemi a zapojily se do nich miliony lidí (Hesová 2011: 2). Většina demonstrací v menších městech začala být organizována na lokální úrovni lidmi, kteří nebyli napojeni na žádná mládežnická hnutí nebo politické strany. Mnoho Egyptanů z ostatních měst zároveň směřovalo do Káhiry, aby se připojili k demonstracím přímo tam. Hnutí mládeže 6. dubna se nadále staralo o koordinaci protestů, poskytovalo komunikační kanál mezi demonstranty a také technickou podporu (Abdel-Baky 2011).

V předvečer plánované velké demonstrace vyhlášené na pátek 28. ledna rozesílali mladí aktivisté svým členům příručku nazvanou „Jak protestovat rozumně“. Manuál obsahoval nejdůležitější strategie, jak by se lidé při demonstracích měli chovat, a hlavní cíle, o které protestující usilovali. Mezi požadavky byl na prvním místě pád režimu Husního Mubáráka a jeho ministrů, dále ukončení platnosti výjimečného stavu, svoboda, spravedlnost, zformování nové nevojenské vlády, která se bude starat o zájmy občanů, a nakonec konstruktivní správa egyptských zdrojů. Strategickými cíli pak bylo zmocnění se důležitých vládních budov, snaha získat na stranu protestujících policii a armádu a chránit během revoluce

⁴³ „Everyone come to Tahrir now we need you [...]“ (Ghonim 2011b).

jeden druhého. Dokument dále radil například to, aby se lidé scházeli s přáteli v rezidenčních čtvrtích daleko od přítomnosti policejních složek, vyvolávali pozitivní hesla ve jménu Egypta a svobody a vybízeli ostatní obyvatele, aby se k nim připojili. Nechybělo ani doporučení vhodného oblečení a použitelného vybavení. Akční plán byl navíc vybaven názornými obrázky, jak by měl správný protest vypadat. Dokument měl být šířen pouze prostřednictvím e-mailů nebo distribuován v tištěné formě, neboť sociální sítě byly pod kontrolou ministerstva vnitra⁴⁴ (Madrigal 2011).

Wá'íl Ghuním vyzýval příznivce skupiny Všichni jsme Chálid Sa'íd, aby měli na pátek připraveny fotoaparáty a mohli tak zachytit předpokládaný ostrý zásah policie (Ahmed 2012: 47). Na svůj účet na *Twitteru* Ghuním večer napsal: „Modlete se za Egypt. Jsem velmi znepokojený, zdá se, že vláda proti lidem na zítřek plánuje válečný zločin. Všichni jsme připraveni zemřít“⁴⁵ (Ghonim 2011c).

Jen o několik minut později Ghuníma zatkla tajná policie. Bezpečnostní složky se totiž dozvěděly, že právě on je zakladatelem a administrátorem skupiny Všichni jsme Chálid Sa'íd. Ghuním byl držen se zavázanýma očima a rukama na neznámém místě a bylo mu řečeno, že je podezřelý ze spolupráce se zahraničními představiteli. Policie se z něj několikrát marně snažila vynutit přiznání, že je zrádcem národa. Zprávy o jeho zmizení se začaly šířit po internetu a společnost *Google*, Ghunímův zaměstnavatel, spustila kampaň s cílem dostat informaci o jeho únosu do mezinárodních médií (Ghonim 2012: 197–237).

Muslimské bratrstvo, které doposud do probíhajících protestů oficiálně nezasahovalo, vydalo prohlášení, že výzvu k páteční demonstraci podporuje. Ve čtvrtek večer se zároveň z exilu ve Vídni vrátil

⁴⁴ Viz přílohu č. 1 pro ukázkou z příručky.

⁴⁵ „Pray for #Egypt. Very worried as it seems that government is planning a war crime tomorrow against people. We are all ready to die“ (Ghonim 2011c).

Mubárákův dlouholetý kritik Muhammad al-Baráda^{cí}, aby se mohl plánované protestní akce také zúčastnit. Al-Baráda^{cí} prohlásil, že pokud si to lidé – zejména mládež – přejí, je připravený opoziční protestní hnutí vést (Beaumont – Shenker 2011).

Vládnoucí strana se tentokrát snažila obyvatele od připravovaných protestů odradit přísliby dialogu. Vůči požadavkům protestujících ale nenabídla žádné ústupky a krátce před půlnocí namísto toho nařídila vypnout všechnu internetovou i mobilní síť (Beaumont – Shenker 2011; Richtel 2011).

To ovšem tisícům Egyptanů nezabránilo, aby se v pátek sešli na předem domluvených místech. Demonstrace byly oficiálně svolány na odpoledne po skončení společných modliteb, během nichž se každý pátek v mešitách shromažďovaly ohromné počty lidí. Ti pak mohli hromadně pochodovat na náměstí a další klíčová místa (Ahmed 2012: 48).

Muhammad al-Nawawí, ředitel společnosti *Telecom Egypt*, se domnívá, že vypnutí internetu přispělo k ještě rozsáhlejším protestům. Al-Nawawí hovořil s několika aktivisty, podle kterých se lidé, kteří by běžně svoji frustraci a nesouhlas s vládou Husního Mubáráka vyjadřovali pouze prostřednictvím blogů nebo sociálních sítí, rozhodli vyjít do ulic. Mnozí mladí lidé si navíc rychle poradili, jak omezené připojení k internetu obejít, a informovali o alternativních způsobech ostatní⁴⁶ (Richtel 2011). Rozhodnutí zablokovat přístup k internetu se ukázalo jako ne příliš účinné i z toho důvodu, že zahraniční média díky tomu zaujala k egyptské vládě a prezidentovi kritičtější postoj.

Režim se podobně jako v předchozích dnech pokoušel demonstrace násilně potlačit a po celé zemi mobilizoval stovky tisíc

⁴⁶ Viz např. doporučení blogera Táriqa Šalabího: Shalaby, Tarek (2011). *How to bypass Internet censorship in Egypt: A followup on the demonstrations* (<http://tarekshalaby.com/2011/01/how-to-bypass-internet-censorship-in-egypt-a-followup-on-the-demonstrations/>, 24. 1. 2014).

policistů. Velká města navíc zaplavily útoky vládou najatých násilníků, kteří měli demonstranty odstrašit. V Káhiře davy protestujících zapalovaly symboly režimu včetně hlavního sídla Národní demokratické strany nebo policejních stanic, na což vláda reagovala stažením policie a nasazením armády, která ale zůstala neutrální (Ahmed 2012: 38–48; Irshad 2012: 215).

Příznivci skupiny Všichni jsme Chálid Sa'íd využili vyslání armády jako vhodnou příležitost k tomu, aby se dožadovali větší podpory v zahraničí, a poskytovali své fotografie a videa pořízená v ulicích mezinárodním médiím. Protestující pak vojákům ve snaze získat si jejich podporu, jak jim radil akční plán, začali rozdávat růže (Ahmed 2012: 49).

O tři dny později vystoupil ve státní televizi armádní mluvčí a oznámil, že armáda respektuje legitimní práva egyptských občanů, a slíbil, že proti nim nepoužije násilí. Toto prohlášení znamenalo ve vývoji událostí zásadní zlom a společně s neblahými dopady na egyptskou ekonomiku, které s sebou nepokoje přinášely, značně oslabilo prezidentovu moc. Mubárák v reakci na rozhodnutí armádních představitelů nabídl opozici kompromisy zahrnující konstituční a legislativní změny a prohlásil, že již nehodlá kandidovat v zářijových prezidentských volbách (Chivers – Henderson 2011).

Ústupky však protestujícím již nestačily a 1. února Egypt zažil tzv. milionový pochod na Tahrír. Když tam pak další den vládou najatí násilníci podnikli útok, následovaly dva dny krvavých potyček mezi zastánci a odpůrci režimu, přičemž byla systematicky napadána i západní a panarabská média. Armáda po krátkém váhání proti útočníkům nakonec zakročila (Hesová 2011: 3).

Mladí opoziční aktivisté se o několik dní později rozhodli vytvořit koalici s cílem reprezentovat své zájmy a artikulovat požadavky. V tzv. Koalici revoluční mládeže byli zastoupeni mladí Egyptané

z širokého spektra opozičních hnutí i politických stran od liberálních po islamistických. Mezi zakládajícími členy byly Hnutí mládeže 6. dubna, Hnutí mládeže za spravedlnost a svobodu, příznivci Muhammada al-Baráda'ího, Demokratické fronty nebo Muslimského bratrstva a později se přidávaly další skupiny jako například levicový Progresivní svaz mládeže (Jadaliyya 2012; Abdalla 2013: 1–2). Jako hlavní požadavky koalice uvedla konec policejní brutality a platnosti výjimečného stavu, svobodné a spravedlivé volby, konstituční změny a konec Mubárákovy vlády (Coalition of Youth Revolution 2011). Členové se dohodli a trvali na tom, že se nebudou účastnit žádného vyjednávání s vládou, dokud prezident Mubárák neodstoupí. Koalice si zřídila na Tahrírském náměstí vlastní pódium, odkud veřejnost seznamovala se svými postoji a snažila se Egyptany přesvědčovat o svých názorech (Shukrallah 2011).

Dalším významným mezníkem ve vývoji protestů se ukázalo být propuštění Wá'íla Ghuníma z utajovaného věznění. Krátce po svém propuštění v pondělí 7. února poskytl Ghuním rozhovor pro egyptskou satelitní televizi *Dream TV*, ve kterém poprvé veřejně potvrdil, že je administrátorem skupiny Všichni jsme Chálid Sa'íd. Když mu moderátorka ukázala fotografie mladých lidí, kteří mezitím, kdy byl zadržován, přišli při demonstracích o život, Ghuním se v přímém přenosu rozplakal. Vyjádřil soustrast všem rodičům, kteří ztratili své děti, a řekl, že vinu na tom nesou všichni, kteří lpěli na moci. Když se pak jen o chvíli později ukázal na Tahrírském náměstí, setkal se mezi protestujícími s ohromným přijetím. Mnoho Egyptanů, kteří se doposud demonstrací neúčastnili, popsalo, že právě Ghunímův emotivní projev je přiměl se k protestům připojit. Wá'íl Ghuním byl vnímán jako důvěryhodná osoba, se kterou se ztotožňovala velká část egyptské mládeže. Do dalšího rána se téměř sto padesát tisíc lidí podepsalo na *Facebooku* pod kampaň, která vyzývala k tomu, aby byl jmenován oficiálním mluvčím několika opozičních skupin. Sám Ghuním odmítal být považován za hrdinu. Tvrdil,

že „pouze používal klávesnici a opravdoví hrdinové jsou ti na místě; ti, které nemůže jmenovat“ (Black 2011). Na svém účtu na *Twitteru* později napsal: „Svoboda je požehnání, které si zalouží, aby se za něj bojovalo“⁴⁷ (Ghonim 2011d).

Ve čtvrtek 10. února vystoupil podruhé od začátku protestů prezident Mubárák s projevem, který adresoval přímo egyptské mládeži. Řekl, že je pyšný na mladou generaci Egyptanů, která volá po změně k lepšímu, a že část svých pravomocí přenechá viceprezidentovi, ale že z funkce do příštích prezidentských voleb neodstoupí (Mubarak 2011).

V odpovědi na Mubárákovu neústupnost se další den na náměstích po celé zemi sešly stovky tisíc rozhořčených obyvatel s jasným požadavkem na prezidentovo odstoupení. Na Mubárákův projev reagoval zatím nejkritičtěji i americký prezident Barack Obama, který na egyptskou vládu apeloval, aby dostála svým slibům a nastoupila věrohodnou a jednoznačnou cestu směrem ke skutečné demokracii (Obama 2011).

4.1.4 Odstoupení prezidenta Husního Mubáráka

Egyptská armáda projevila protestujícím podporu a v podstatě deklarovala převzetí moci. Ve svém prohlášení přislíbila, že se bude zasazovat o legitimní požadavky lidu a že ona – ne prezident Mubárák nebo jiné civilní orgány – zajistí takové konstituční změny, které umožní uspořádat svobodné a spravedlivé volby (Kirkpatrick 2011).

O několik hodin později vystoupil viceprezident Umar Sulejmán, který v půlminutovém projevu ve státní televizi oznámil, že Husní Mubárák rezignoval a pravomoce předal Nejvyšší radě ozbrojených sil (Suleiman 2011). Po osmnácti dnech masových demonstrací a pod nátlakem armády tak skončila bezmála třicet let trvající Mubáráková

⁴⁷ „Freedom is a bless that deserves fighting for it“ (Ghonim 2011d).

vláda a do ulic vyšly slavit miliony obyvatel. Znamý bloger Mahmúd Salím na svůj účet na *Twitteru* napsal: „Lidé skákají nahoru a dolů. Všichni se objímají. Dokázali jsme to. Chce se mi brečet štěstím⁴⁸ (Salem 2011).

Armádní představitelé pak 13. února rozpustili národní shromáždění, pozastavili platnost ústavy a nechali zatknout Mubárakovy nejbližší spolupracovníky včetně bývalého premiéra Ahmada Nazífa nebo ministra vnitra Habíba al-Ádlího a dalších představitelů režimu (Hesová 2011: 3). Zároveň veřejnost ujišťovali, že vládnout budou pouze do příštích voleb, ve kterých bude zvolen nový prezident. Nové prohlášení a kroky armády se u většiny opozičních lídrů setkaly s pozitivním přijetím, někteří ale vyjádřili obavy z budoucího směřování země (Shadid 2011).

4.2 Další významní aktéři protestů a jejich role

4.2.1 Muslimské bratrstvo

Muslimské bratrstvo bylo založeno v roce 1928 s cílem šířit v egyptské společnosti islámské učení a právo *šarí'u*, což bylo důvodem jeho zákazu a represe ze strany egyptských vládnoucích režimů. Hnutí ale bylo díky své činnosti v sociální oblasti velmi populární mezi lidmi a brzy po svém vzniku se stalo nejsilnější neoficiální politickou organizací v Egyptě (Telci 2011: 186; Levinson – Coker 2011). Členové Bratrstva se sice mohli během Mubárakovy vlády účastnit voleb v alianci s legálními stranami a později jako nezávislí kandidáti⁴⁹, ale zejména po volbách v roce 2005, kdy obdrželi překvapivě vysoký počet hlasů, museli čelit stále intenzivnějšímu zastrašování a zatýkání. V důsledku toho a z obavy

⁴⁸ „People jumping up and down. Everyone hugging. We did it. I wanna cry from happiness“ (Salem 2011).

⁴⁹ Ve volbách v roce 1984 se členové Bratrstva připojili ke straně *Wafd* a o tři roky později k Socialistické straně práce. V roce 1990 volby bojkotovali a od roku 1995 pak kandidovali jako nezávislí (Ottaway – Hamzawy 2012: 79).

o své působení si hnutí vůči režimu zachovávalo umírněný postoj a prakticky se nezapojovalo do opozičních aktivit (Wickham 2011; Pioppi 2011: 9–10).

Na začátku nepokojů v roce 2011 nehrálo Muslimské bratrstvo téměř žádnou roli. Před první velkou demonstrací plánovanou na 25. ledna pouze symbolicky vyjádřilo protestujícím podporu, aniž by vyzývalo členy, aby se protestů účastnili (Shenker 2011b). Nezanedbatelný podíl účasti je ovšem nutné připsat mladým příznivcům Bratrstva, kteří svým vrstevníkům ze sekulárních skupin pomáhali s organizací demonstrací (Sennott 2011). Oficiálně se Muslimské bratrstvo k protestům připojilo až 28. ledna na tzv. Pátek hněvu, kdy jeho představitel Muhammad Mursí prohlásil, že Bratrstvo si nepřeje protestní hnutí vést, ale chce být jeho součástí (Beaumont – Shenker 2011). Členové Muslimského bratrstva však během demonstrací systematicky omezovali svou viditelnost (Hesová 2011: 4). Byli si totiž dobře vědomi, že jejich spojitost s revolučním procesem by Mubáráková vláda mohla využít k diskreditaci celého protestního hnutí. Viditelné zapojení islamistů by od demonstrací odradilo část egyptské společnosti a zároveň vyvolalo podezření v západních zemích. Stejně tak nebylo v zájmu Bratrstva, aby si jeho vliv mezi lidmi uvědomila armáda, která by mohla pocítit strach z ohrožení své mocenské pozice ve státě a proti protestujícím zakročit (Telci 2011: 187–188).

4.2.2 Muhammad al-Baráda'í a Národní asociace za změnu

Muhammad al-Baráda'í, bývalý ředitel Mezinárodní agentury pro atomovou energii (*International Atomic Energy Agency*, IAEA) a držitel Nobelovy ceny míru, se vrátil do Egypta v únoru roku 2010 po dlouholetém exilu. Jeho snahou bylo ukončit vládu prezidenta Mubáráka a za tímto účelem založil Národní asociaci za změnu, volnou

koalici opozičních skupin a stran, která se do propuknutí povstání na začátku roku 2011 stala nejviditelnější silou zpochybňující stávající režim (CEFIP 2011c).

Těsně před vypuknutím lednových protestů zahájili al-Baráda⁵⁰ího mladí příznivci kampaň s cílem rozeslat do egyptských domovů milion dopisů, ve kterých objasňovali platformu a cíle asociace. Po tom, co demonstrace vypukly, pak byla Národní asociace za změnu jednou z prvních skupin, která protestujícím vyjádřila plnou podporu a povzbuzovala mladé Egyptany v jejich úsilí (Telci 2011: 183–184). Muhammad al-Baráda⁵⁰, který mezitím opět pobýval v zahraničí, přiletěl do Egypta 27. ledna, aby se připojil k probíhajícím protestům, a nabídl se, že povede přechod k demokracii (Shenker 2011c).

Al-Baráda⁵⁰ se těšil mezinárodnímu uznání⁵⁰ a v Egyptě byl jedním z nejvýraznějších opozičních politiků. Někteří Egyptané mu ale vyčítali mnohaletý pobyt mimo zemi a také to, že se k protestům připojil až v pozdější fázi (Shenker 2011c).

4.2.3 Egyptská armáda

Armáda, která je součástí egyptské politické elity už od 50. let, měla na úspěchu protestů a rezignaci prezidenta zásadní vliv. Poté, co Mubárak vydal nařízení k vyslání armády do měst, vydali její představitelé prohlášení, že uznávají legitimní požadavky lidu, že svoboda slova je garantována všem Egyptanům a že armáda proti protestujícím nepoužije sílu (BBC 2011c). Když bylo zřejmé, že Mubárakova legitimita v Egyptě i v zahraničí ztratila všechnu kredibilitu, začala armáda prezidenta tlačit k tomu, aby odstoupil. Po Mubárakově rezignaci se pak Nejvyšší rada

⁵⁰ To si Muhammad al-Baráda⁵⁰ získal zejména před začátkem invaze do Iráku v roce 2003, kdy ve funkci ředitele Mezinárodní agentury pro atomovou energii zpochybňoval tvrzení americké administrativy o tom, že irácký režim disponuje nukleárními zbraněmi.

ozbrojených sil ujala vlády a v Egyptě tak neproběhla revoluce v pravém slova smyslu (Grier 2011).

Rozhodnutí armádních představitelů vycházelo do velké míry z jejich vlastních zájmů. Armáda v Egyptě vlastní několik podniků působících například ve stavebnictví nebo v turistickém průmyslu a prohlubující se destabilizace v zemi by tak pro ni znamenala další ekonomické ztráty (Schwartz 2011: 36). Americká administrativa navíc na konci ledna oznámila, že kvůli probíhajícím nepokojům přezkoumá zahraniční pomoc, kterou Spojené státy Egyptu poskytují od roku 1979⁵¹ (Telegraph 2011).

4.3 Alternativní formy protestů

4.3.1 Výtvarné projevy v ulicích

Za vlády Husního Mubáráka, kdy ministerstvo kultury kontrolovalo veškeré veřejné způsoby vyjadřování, bylo *graffiti* v Egyptě téměř neznámým jevem. Během protestů Arabského jara se ale *graffiti* a pouliční umění staly oblíbeným prostředkem, kterým mladí lidé dávali najevo své pocity a názory na společensko-politickou situaci⁵² (Foreign Affairs 2013).

Zdi Káhiry i dalších egyptských měst zaplavily stovky arabských i anglických nápisů hlásající cíle revoluce a vyjadřující naději nebo nesouhlas a kresby zesměšňující prezidenta Mubáráka a další představitele režimu. Častým námětem byly také portréty Chálida Sa'ída

⁵¹ Roční zahraniční pomoc Spojených států Egyptu činila od roku 1979 v průměru dvě miliardy dolarů, přičemž většina pomoci šla egyptské armádě (Sharp 2011). V roce 2013, po červencovém armádním převratu a následným tvrdým zákrokům proti členům Muslimského bratrstva, rozhodla americká administrativa o pozastavení významné části vojenské pomoci Egyptu (Sharp 2014: 34–35).

⁵² Viz přílohu č. 2 pro ukázky *graffiti*.

a Egyptanů, kteří byli zabiti nebo zatčeni během demonstrací (Batrawy 2012).

Některé z nejznámějších *graffiti* lze i dnes nalézt v káhirské ulici Muhammada Mahmúda, která během protestů představovala důležitou spojnici mezi sídlem ministerstva vnitra a Tahrírským náměstím. Díky tomu byla ulice dějištěm, kde se odehrávaly nejkrvavější střety mezi demonstranty a policií (Martinez 2013).

Jedním z výtvarných symbolů revoluce se po pádu Husního Mubáráka stala malba znázorňující šachovou desku, kterou na zeď vedle vchodu do kampusu Americké univerzity v Káhiře nasprejoval mladík s přezdívkou *At-Tanín* (Drak). Na šachovnici jsou všechny figurky pěšáků rozmístěné na jedné straně, zatímco na opačné je padlý král obklopený ostatními vyššími figurami. Malba je metaforou běžných Egyptanů, kteří se spojili a společně sesadili vládcu, jež má stále podporu některých představitelů starého režimu (Biel 2011).

4.3.2 Hudba

Další formou uměleckého vyjádření, která se stala nedílnou součástí demonstrací v Káhiře, byla hudba. V tzv. Pátek hněvu 28. ledna se na pódiu na Tahrírském náměstí objevil do té doby neznámý student inženýrství Rámí °Issám a s kytarou v ruce přítomnému davu zazpíval píseň *Irhal*⁵³ (Odejdi), kterou sám složil během předchozích dnů. Text skladby volal po odstoupení prezidenta Mubáráka a obsahoval nejpopulárnější revoluční slogany a hesla (World Music Network 2013). Píseň se mezi demonstranty stala hitem a později byla jmenována neoficiální hymnou egyptského povstání (Euphrates Institute 2013).

⁵³ Viz YouTube (2011b). *Ramy Essam – Irhal [Leave]* (<https://www.youtube.com/watch?v=QrNIF4gLkvo>, 7. 4. 2014).

Vzepření se útlaku autoritářského prezidenta pak ve své písni *Sut al-Hurríja*⁵⁴ (Hlas svobody) oslavovali hudebníci z egyptské poprockové kapely *Cairokee*. Oblíbená skladba, jejíž videoklip byl natočen během probíhajících protestů přímo na Tahrírském náměstí, se stala důležitým stmelujícím prvkem (Cullum 2011).

Velmi populární byla i skladba *Rais Le Bled*⁵⁵ tuniského rapera *El Générala*. Song kritizující prezidenta Bin ʿAlího a špatnou situaci v zemi byl při demonstracích v Tunisku senzací a v lednu ho převzali a začali hromadně zpívat také mladí nespokojení Egyptané (Walt 2011).

⁵⁴ Viz Youtube (2011c). *Sout Al Horeya Amir Eid - Hany Adel - Hawary On Guitar & Sherif On Keyboards* (https://www.youtube.com/watch?v=Fgw_zfLLvh8, 7. 4. 2014).

⁵⁵ Název písně je slovní hříčkou, která vznikla spojením arabského slova *Rais*, neboli prezident, a francouzského slangového výrazu pro zaostalost nebo zapadákov *Le Bled*. Viz YouTube (2011d). *El Général, the Voice of Tunisia, English Subtitles* (<https://www.youtube.com/watch?v=leGIJ7OouR0>, 7. 4. 2014).

5 ROLE MLÁDEŽE PO MUBÁRÁKOVĚ REZIGNACI

5.1 Vláda Nejvyšší rady ozbrojených sil

Po rezignaci Husního Mubáráka si „revoluční“ mládežnická hnutí musela ve změněném politickém prostředí najít novou roli. Svržením prezidenta bylo dosaženo jejich hlavního cíle a Egypt měl směřovat k ustavení svobodného a demokratického systému.

Členové Hnutí mládeže 6. dubna zvažovali různé varianty, kam by mělo hnutí dále směřovat, mezi nimi i proměnu v politickou stranu. Z toho nakonec sešlo, a to i díky poučení se z volebního neúspěchu srbského hnutí *Otpor!*, které se po pádu prezidenta Slobodana Miloševiče na začátku jednadvacátého století přetvořilo ve stranu, ale do parlamentu se nedostalo⁵⁶ (Maher 2013b; OSCE 2004). Podle Muhammada Ādila, jednoho z členů Hnutí mládeže 6. dubna, byla jejich role jakožto mírového odporu u konce a od teď by se měli podílet na budování národa a vyvíjet tlak na vládu i společnost, aby byl v Egyptě dokončen proces demokratických reforem (CEFIP 2011b).

Mladí aktivisté se za tímto účelem v rámci Koalice revoluční mládeže scházeli s představiteli Nejvyšší rady ozbrojených sil, kterým vyjádřili vděk za „realizaci vůle a touhy lidu“, jak koalice uvedla na svém profilu na *Facebooku* (Coalition of Youth Revolution 2011). Generálové naproti tomu mladým Egyptanům vyslovili obdiv za jejich statečnost během lednových a únorových protestů (Levinson – Bradley 2012). Koalice revoluční mládeže stanovila jedenáct požadavků, které by měla přechodná vláda splnit. Mezi nimi bylo například snížení věku, od kdy je možné kandidovat do parlamentu, propuštění všech politických vězňů

⁵⁶ Ahmad Máhir, spoluzakladatel Hnutí mládeže 6. dubna, pak koncem roku prohlásil, že přemýšlet o založení strany začnou teprve, až si budou jisti, že v Egyptě skutečně došlo ke změně režimu (Maher 2011b).

uvězněných za Mubárákova režimu, zrušení Národní demokratické strany nebo podmínka, že členové přechodné vlády se nebudou účastnit prvních parlamentních ani prezidentských voleb (Coalition of Youth Revolution 2011).

Zanedlouho se ukázalo, jak se Muhammad [°]Ádil ve svém předpokladu mýlil, neboť role mládeže jako hnutí odporu odstoupením prezidenta Mubáráka neskončila. Armáda navzdory přijetí určitých změn odmítala všechna opatření, která by omezila její vliv, a aktivisté začali armádní radu kritizovat za to, že mladé představitele vyloučila z rozhodovacího procesu (Völkel 2012: 27; CEFIP 2011b). Na konci března armáda přidala k nové ústavě, která byla necelé dva týdny předtím navzdory nevoli sekulárních občanských skupin schválena v referendu, další, tentokrát nekonzultované změny⁵⁷ (Hesová 2011: 6). Mládežnické a občanské skupiny se proto opět vydaly protestovat do ulic (Brown 2013: 47)

Nepokoje zintenzivnily během léta, kdy Hnutí mládeže 6. dubna a další skupiny mladých Egyptanů svolávaly demonstrace, které trvaly od června do konce července. Demonstranti požadovali, aby armáda přetrhala všechny vazby na starý režim, ukončila činnost vojenských soudů nebo postavila Husního Mubáráka před soud. Někteří obviňovali polního maršála Muhammada Husajna Tantáwího, který *de facto* zastával funkci egyptského prezidenta, že je Mubárákovým ochráncem a služebníkem (Cole 2012: 491). Armáda na protesty odpověděla zatýkáním a snahou o diskreditaci opozičních skupin. *Kifája* byla obviněna, že je ve skutečnosti zahraničním hnutím, a o Hnutí mládeže 6. dubna armádní představitelé prohlásili, že má zahraniční agendu a snaží se Egyptany poštvat proti sobě (El Gundy 2011).

⁵⁷ Tzv. ústavní výnos mj. ujasňoval detaily volebního práva a ponechával armádě výkonnou moc až do prezidentských voleb (Hesová 2011: 6).

Další vlna demonstrací přišla v listopadu se začátkem parlamentních voleb a pokračovala i v dalším roce. Aktivisté využili výročí „Dne hněvu“ 25. ledna a prostřednictvím protestních akcí v Káhiře a Alexandrii tlačili na armádu, aby se vzdala moci. Na výročí rezignace bývalého prezidenta Husního Mubáráka pak svolávali Egyptany ke generální stávce (Cole 2012: 499).

Po tom, co příslušníci armády v prosinci násilně napadli protestující před sídlem vlády v Káhiře, spustila navíc skupina mladých aktivistů kampaň *Kazábún* (Lháři). Ta veřejnosti odhalovala brutalitu, s jakou armáda rozháněla pokojné demonstrace a kterou Nejvyšší rada ozbrojených sil ustavičně popírala. Aktivisté shromažďovali videa dokazující zodpovědnost armády za zranění a smrt demonstrantů a promítali je na Tahrínském náměstí a dalších veřejných místech v Káhiře. K aktivistům se přidávali další dobrovolníci a videa bylo časem možné vidat po celé zemi (Eskandar 2013).

5.1.1 Parlamentní volby

První parlamentní volby po svržení Husního Mubáráka se konaly v rámci několika kol od listopadu roku 2011 do ledna 2012. Hnutí mládeže 6. dubna před jejich konáním zahájilo kampaň, která definovala kritéria pro vhodné a nevhodné kandidáty. Cílem bylo poukázat na bývalé členy Národní demokratické strany a odradit Egyptany, aby je volili. Jelikož volby se dle mínění představitelů hnutí měly konat podle stejných pravidel jako v minulosti, rozhodli se nevyslat žádného kandidáta, který by skupinu oficiálně zastupoval (Maher 2011b). Jejich záměrem místo toho bylo dohlížet na zvolené kandidáty a hnát je k odpovědnosti (Sprusansky 2012: 57).

Více než padesát mladých aktivistů kandidovalo do voleb v rámci Koalice revoluční mládeže, která iniciovala vznik volebního bloku

Revoluce pokračuje. Ke koalici se připojila nově vzniklá Egyptská strana proudu, což byla liberálnější mládež odtržená od Muslimského bratrstva, Egyptská socialistická strana, Socialistická lidová aliance a liberální Egyptská strana svobody (Enein 2012). Jejich blok ale ve volbách získal méně než milion hlasů a mladí „revolucionáři“ v parlamentu obsadili pouhých sedm křesel, tedy ani ne dvě procenta (Coleman 2012). Doplátili nejen na nedostatek zkušeností a financí, ale i rozpolcenost. Všechna hnutí v koalici se sice shodla na hlavních požadavcích, ale ne všichni členové měli stejný názor na způsob, jakým by jich mělo být dosaženo. Někteří se tak připojili k jinému volebnímu bloku či straně nebo kandidovali jako nezávislí. Další z nich se rozhodli volby konané pod vojenskou vládou bojkotovat a došlo dokonce k situaci, kdy proti sobě v jednom volebním obvodu v Káhiře kandidovali blogger Mahmúd Salím a aktivistka Asmá'a Mahfúz. Část mladých Egyptanů navíc dala přednost starším a zkušenějším kandidátům, u kterých se domnívali, že mají větší šanci na úspěch (Meringolo 2012).

Volby nakonec vyhrála Strana svobody a spravedlnosti, utvořená v červnu členy Muslimského bratrstva, která získala asi čtyřicet pět procent křesel, a společně se saláfisty ze strany *Núr* (Strana světla) pak parlamentu jasně dominovala⁵⁸ (Al Jazeera 2012). Vítězství islamistů se ovšem nepromítlo do reálné politické moci. Podle znění armádou navržené ústavy totiž parlament bez souhlasu generálů neměl možnost schvalovat zákony (Brown 2013: 47).

5.2 Vláda Muhammada Mursího

V květnu a červnu roku 2012 se konaly prezidentské volby. Mladí aktivisté ostře kritizovali kandidaturu °Amra Músy a Ahmada Šafíka, které

⁵⁸ Islamisté v nově zvoleném parlamentu dohromady disponovali více než 70 % křesel (Al Jazeera 2012).

považovali za pokračovatele Mubárákova režimu⁵⁹, ale nedokázali se shodnout na kandidátovi, kterého by jednotně podpořili. Část členů Koalice revoluční mládeže včetně Wáíla Ghuníma podporovala v prvním kole umírněného islamistu Abúla Futúha⁶⁰, zatímco většina ostatních veřejně vyjádřila sympatie násiritovi Hamdínu Sabáhímu⁶¹. Postoupit se však nepodařilo ani jednomu z nich a většina členů koalice se proto rozhodla druhé kolo voleb, ve kterém proti sobě stáli již zmíněný Ahmad Šafík a lídr Strany svobody a spravedlnosti Muhammad Mursí, bojkotovat. Hnutí mládeže 6. dubna ale vyjádřilo podporu Mursímu, aby zabránilo zvolení Šafíka (Meringolo 2012). Když Mursí volby vyhrál, hnutí ho varovalo, že pokud se uchýlí k autoritářským praktikám jako Husní Mubárák, potká ho stejný osud (Maher 2013b).

Jedním z populárních nástrojů, kterým mohli Egypťané nového prezidenta kontrolovat, se stal tzv. *Morsi Meter*. Jednalo se o webovou stránku a aplikaci, kterou spustila skupina mladých egyptských podnikatelů se záměrem dokumentovat Mursího počínání v prvních sto dnech v úřadu a monitorovat, do jaké míry se mu daří plnit předvolební sliby (GAP 2012). Ty byly rozděleny do pěti kategorií – doprava, bezpečnost, pohonné hmoty, chléb a čistota životního prostředí. Mladí Egypťané posuzovali plnění závazků na základě informací dostupných

⁵⁹ cAmr Músá zastával od roku 1991 funkci ministra zahraničí a v roce 2001 byl jmenován generálním tajemníkem Ligy arabských států (Knell 2012a). Ahmad Šafík zastával od roku 2002 post ministra civilního letectví a na konci ledna 2011 ho Husní Mubárák jmenoval premiérem. Již 3. března ale pod tlakem protestů na funkci ministerského předsedy rezignoval (Asharq Al-Awsat 2012).

⁶⁰ cAbdal Muna'ím Abúl Futúh je bývalý člen Muslimského bratrstva, který poté, co v dubnu roku 2011 ohlásil kandidaturu na prezidenta, musel hnutí opustit a ve volbách kandidoval jako nezávislý (Bratrstvo ve snaze zabránit spekulacím o monopolizaci moci původně prohlašovalo, že do prezidentských voleb kandidáty vysílat nebude). Abúl Futúh se těšil podpoře zejména u mladých islamistů, kterým vadila hierarchická struktura hnutí a jeho neochota ke změně (Knell 2012b).

⁶¹ Hamdín Sabáhí stál v roce 2004 u zrodu *Kifáji* a v roce 2010 byl jedním ze spoluzakladatelů Národní asociace za změnu. Během režimu Husního Mubáráka byl Sabáhí dvakrát zvolen do parlamentu za opoziční stranu *Karáma* a několikrát uvězněn, mj. v roce 2003 za podíl na organizaci protestů proti americké invazi do Iráku (Ibrahim 2012).

z médií, na sociálních sítích i z oficiálních zpráv a prohlášeních prezidentského úřadu⁶² (Morsi Meter 2012).

Krátce po prezidentských volbách oznámila Koalice revoluční mládeže rozpuštění. Podle vyjádření jejich představitelů zvolením civilního prezidenta v Egyptě skončil přechodný proces a koalice reprezentující „revoluční“ mládež proto nebyla nadále potřeba (El Gundy 2012).

Již na podzim, kdy Mursí vydal novou ústavní deklaraci, ale začalo mezi sekulární částí společnosti růst rozčarování. Dekret totiž dával prezidentovi mimořádné pravomoce, dočasně pozastavil činnost egyptských soudů, potlačoval občanská práva a jako základ legislativy zakotvoval islámské právo *šari'a* (Sharp 2014: 3). Mursího jednání vyvolalo rozsáhlé protesty, které se opakovaly opět v prosinci, kdy se o návrhu ústavy hlasovalo v referendu (UN 2013). Šedesát šest procent Egyptanů se vyjádřilo pro přijetí ústavy, ale volit jich celkově přišlo méně než třicet tři procent (BBC 2012).

V prosinci také aktivisté obnovili kampaň *Kazábún* pod novým sloganem *Kazábún bi-Isma ad-Dín* (Lháři ve jménu náboženství). Rozhodli se tak poté, co členové Muslimského bratrstva násilně rozehnali poklidnou protestní akci před prezidentským palácem v Káhiře (Eskandar 2013).

Muhammad Mursí proti sobě obrátil i členy Hnutí mládeže 6. dubna. Ahmad Máhir prohlásil, že Mursího režim byl stejný jako předchozí, pouze s náboženským podtextem, a proto proti němu bylo

⁶² Podle výsledků monitorování se Mursímu podařilo v prvních sto dnech ve funkci splnit deset ze šedesáti čtyř předvolebních závazků, zatímco na uskutečnění dalších dvaceti čtyř pracoval. Mezi splněnými sliby bylo například zavedení odstrašujících sankcí pro pašeráky paliv nebo zvýšení nutričních hodnot mouky (Morsi Meter 2012). *Morsi Meter* inspiroval aktivisty v Íránu, aby v létě roku 2013 spustili podobnou aplikaci nazvanou *Rouhani Meter*, která monitorovala počínání íránského prezidenta Hasana Rúháního. V únoru 2014 pak zakladatelé *Morsi Meteru* spustili spolu s aktivisty v Tunisku *Jomma Meter*, který měl za cíl sledovat plnění slibů tuniského premiéra Mahdího Džumy.

nutné bojovat (Stuster 2013). U příležitosti druhého výročí demonstrace z 25. ledna byl z iniciativy Hnutí mládeže 6. dubna a několika dalších skupin a politických stran svolán celonárodní protest (Kortam 2012). Na Tahrírském náměstí stanovali odpůrci nové ústavy a posledního vývoje několik týdnů. Lidem vadilo nejen prezidentovo uzurpování moci, ale i špatná ekonomická situace⁶³ (Fingerland 2013).

Koncem dubna členové *Kifáji* založili protestní hnutí *Tamarrud* (Revolta), kterému další skupiny mládeže pomáhaly sbírat podpisy pod petici požadující Mursího odstoupení a nové prezidentské volby. *Tamarrud* kromě toho v létě, na výročí prvního dne Muhammada Mursího ve funkci, zorganizoval několik demonstrací, kterých se 30. června zúčastnily miliony lidí. Aktivisté pak další den prezidentovi dali dvoudenní ultimátum, aby rezignoval, jinak se podle jejich slov měl potýkat s „kompletní občanskou neposlušností“ (BBC 2013b). Ultimátum bylo zopakováno ministrem obrany °Abdalem Fattáhem as-Sísím, ale Mursí trval na tom, že je legitimně zvoleným prezidentem. Ve středu 3. července tak vystoupil as-Sísí ve státní televizi a oznámil, že z vůle lidu pozastavuje platnost ústavy a funkci egyptského prezidenta bude až do nových voleb vykonávat předseda ústavního soudu °Adlí Mansúr (Al-Sisi 2013).

5.3 Převzetí moci armádou

Svržení Muhammada Mursího nejenže v Egyptě ještě více prohloubilo rozpory mezi islamisty a sekularisty, ale rozdělilo i mládež, která při sobě stála v protestech Arabského jara a následném vývoji. Mnoho aktivistů, kteří v roce 2011 protestovali proti Husnímu Mubárákovi,

⁶³ Podle průzkumu provedém v polovině června agenturou *Gallup* se 80 % Egyptanů domnívalo, že situace v zemi byla horší než před rezignací bývalého prezidenta Husního Mubáráka (Younis 2013).

nazvali armádní převrat lidovou revolucí a přítomnost armády v politice vnímali jako pozitivní skutečnost (Langendonck 2013).

Převrat způsobil roztržku i ve skupině Všichni jsme Chálid Sa'íd. Administrátor arabské verze Wá'íl Ghuním rozhodnutí armády podporoval a po Mursího sesazení se k politické situaci v Egyptě na dlouhou dobu přestal veřejně vyjadřovat (Langendonck 2013). Správce anglické verze, ačkoliv popřel, že by byl Mursího příznivcem, prohlásil, že převrat byl útokem na svobodu a spravedlnost a že zatčení demokraticky zvoleného prezidenta a jeho spolupracovníků bylo nezákonné (We are all Khaled Said 2013).

Hnutí mládeže 6. dubna nebo bloger Wá'íl 'Abbás byli mezi menšinou Egyptanů, kterým se nelíbil jak způsob vlády islamistů, tak jejich démonizace po převratu. 'Abbás se domnívá, že Mursího odstavení od moci nebyla odpověď na protesty, ale plánovaná a organizovaná akce armády a některých opozičních lídrů (Langendonck 2013).

Během léta roku 2013 došlo k násilným roztržkám mezi přívrženci islamistického prezidenta a policií⁶⁴, které se začátkem akademického roku přelily i na půdu univerzitních kampusů. Univerzity se staly dějištěm častých protestů a nepokojů, organizovaných zejména mladými podporovateli Muslimského bratrstva ze skupiny Studenti proti převratu. Při potyčkách s bezpečnostními složkami státu byly zabity desítky studentů a další stovky zraněny nebo zatčeny (Amnesty International 2014: 15; Ahram Online 2013).

Armáda se po převzetí moci nezaměřila jen na islamisty. Začala s pronásledováním veškeré opozice, která s její vládou veřejně vyjádřila nesouhlas, a s přijímáním zákonů omezujících svobodu projevu a shromažďování (Amnesty International 2014: 11–22). Sekulární a

⁶⁴ Tvrdé zásahy policejních složek proti islamistům si během srpna vyžádaly několik stovek mrtvých. Příznivci Muslimského bratrstva v reakci na to útočili nejen na policejní stanice, ale zapalovali i kostely koptských křesťanů (Kirkpatrick 2013).

liberální aktivisté, blogeři a novináři, které nechával uvěznit Husní Mubárák i Muslimské bratrstvo, se tak opět ocitají ve vězení. Mezi nimi jsou mnozí z těch, kteří organizovali demonstrace na začátku roku 2011, včetně Ahmada Máhira⁶⁵. Snaha armádních představitelů o diskreditaci se nakonec nevyhnula ani Wáílu Ghunímovi, jenž byl v lednu 2014 prorežimními médii obviněn, že se snažil využít revoluce a svržení Husního Mubáráka ke svému prospěchu⁶⁶ (Kingsley 2014a).

V Egyptě tak více než tři roky po svržení Mubáráka neustávají protesty a zatýkání, přičemž někteří Egyptané tvrdí, že současná situace v zemi je horší, než byla před vypuknutím Arabského jara (Fisher 2013; Revkin 2014).

Hnutí mládeže 6. dubna slíbilo ve svém boji proti represivnímu režimu pokračovat (El Deeb – Rizk 2013). Ahmad Máhir ještě v září roku 2013 vyjádřil přesvědčení, že po masových demonstracích proti režimu prezidenta Husního Mubáráka a Muhammada Mursího přijde další vlna revolty a Egyptané nakonec svůj boj za svobodu vyhrají (Maher 2013c). V situaci, kdy je egyptská společnost hluboce rozpolcená, zatímco armáda nadále upevňuje svoji moc⁶⁷, se však jeho představa zdá být těžko uskutečnitelná.

⁶⁵ Ahmad Máhir byl v prosinci roku 2013 spolu s dalším členem Hnutí mládeže 6. dubna Muhammadem °Ádilem a aktivistou Ahmadem Dúmou odsouzen na tři roky vězení za organizování neautorizovaného protestu proti novému zákonu, který měl pořádání demonstrací dále stěžovat (BBC 2013c).

⁶⁶ Wáíl Ghuním v současné době žije v exilu ve Spojených arabských emirátech (Kingsley 2014a).

⁶⁷ V březnu roku 2014 as-Sísí oznámil kandidaturu na prezidenta a očekává se, že volby vyhraje. Značná část egyptské společnosti si-Sísího vidí jako jediného kandidáta schopného zemi opět stabilizovat (Kingsley 2014b).

6 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit a vysvětlit roli egyptské mládeže v protestech Arabského jara a její společensko-politickou participaci během vlády prezidenta Husního Mubáráka a porevolučního vývoje Egypta.

K vypuknutí masových protestů v lednu roku 2011 přispělo v Egyptě několik faktorů. Egyptané se za vlády prezidenta Husního Mubáráka museli vypořádávat se špatnými socioekonomickými podmínkami, zatímco režim sužovala rozsáhlá korupce. Vládní strana odmítala za špatný stav v zemi převzít zodpovědnost a striktně odmítala jakékoliv zpochybnění své moci. Opoziční hnutí a strany byly vylučovány z volebního procesu a mohutný bezpečnostní aparát byl nechvalně proslulý svou krutostí vůči disentu.

S takovou situací se nehodlala smířit část frustrované mladé generace, na kterou hlavně v důsledku populační exploze dopadala vysoká nezaměstnanost. Vzdělaná městská mládež během poslední dekády Mubárákovy vlády začala organizovat protestní skupiny a promítala svůj vztek a nesouhlas s režimem do pořádání demonstrací za lepší životní podmínky i svobodnější společensko-politické prostředí.

Mezi prvními výraznějšími skupinami bylo hnutí *Kifája* založené v roce 2004 a Hnutí mládeže 6. dubna, které se zformovalo o čtyři roky později. Jejich význam spočíval zejména v tom, že dokázaly sjednotit nespokojenou mládež, která díky nim měla možnost otevřeněji zpochybnit stávající autoritářskou vládu. S výjimkou událostí v roce 2008, kdy mladí aktivisté vyzývali k podpoře stávkujících dělníků a dalších státních pracovníků, ale zůstávala společensko-politická angažovanost Egyptanů víceméně v prostředí internetu a mladým aktivistům se nedařilo zmobilizovat větší část společnosti. Kromě faktu, že většina egyptských

obyvatel žila bez přístupu na internet, byl důvodem strach z tvrdého postihu.

To se do velké míry změnilo v létě roku 2010 v souvislosti s odhalením brutálního útoku policie na mladého Chálida Sa'ída, jehož smrt vyvolala mezi Egypťany šok a znechucení. Devětadvacetiletý Wá'il Ghuním vytvořil na *Facebooku* skupinu Všichni jsme Chálid Sa'íd, prostřednictvím které se stejně jako někteří egyptští blogeři snažil zvyšovat mezi lidmi povědomí o krutých praktikách policejních složek a přimět je tak, aby se režimu postavili.

Bezprostřední událostí, která pomohla spustit egyptské revoluční protesty, byla rezignace prezidenta Bin 'Alího v Tunisku. Egypťané si uvědomili, že svržení dlouholetého autoritářského vládce je možné, a skupina technologicky zručné mládeže bez politické příslušnosti, která pořádala demonstrace v předešlé dekádě, začala na sociálních sítích s organizací demonstrace se záměrem ukončit vládu Husního Mubáráka. Aby mohla skutečně dosáhnout svého cíle, vyzývala k účasti obyvatele nejen na internetu, ale i v ulicích a stanovila si takové požadavky, které rezonovaly u většinové společnosti.

Mladí aktivisté byli iniciátory a hnací silou prvotních protestů. V průběhu dalších dnů, poté, co se jim podařilo zmobilizovat *de facto* všechny opoziční strany a hnutí i statisíce běžných obyvatel, nabraly demonstrace vlastní dynamiku a mladí Egypťané se starali zejména o koordinaci a podporu protestujícím. Zároveň na svou stranu získávali mezinárodní podporu.

K úspěchu revoluce bezpochyby přispěla podpora Muslimského bratrstva, které se mezi Egypťany dlouhodobě těšilo široké podpoře, a zásadní nakonec byla role armády. Ta v zájmu zachování svého postavení přešla od neutrálnosti k podpoře masového povstání a začala na prezidenta tlačit, aby se vzdal funkce. Bez vzdělané městské mládeže

by tedy protesty Arabského jara v Egyptě v roce 2011 s největší pravděpodobností nevypukly, jejich úspěch však závisel na ostatních aktérech.

Po svržení režimu se zprvu zdálo, že role mládeže jako opozičního hnutí odporu již nebude potřeba. Mladí Egyptané doufali, že budou dohlížet na demokratizační proces a podílet se na budování svobodné společnosti. Euforii z nově nabyté svobody ale brzy vystřídal zklamání a rozhořčení z postupu armády, která se po rezignaci Husního Mubáráka ujala řízení země. Její autoritářské praktiky donutily revoluční skupiny k opětovným protestům.

První demokratické parlamentní volby začaly odhalovat rozpolcenost revolučního hnutí a pro mladé aktivisty skončily neúspěchem. Ačkoliv členové Hnutí mládeže 6. dubna prostřednictvím své kampaně dopomohli tomu, že se k moci nedostali politici spojení s bývalým režimem, část mladých aktivistů, která do voleb sama kandidovala, si nedokázala zajistit dostatečnou podporu a definitivně přišla o možnost aktivně se podílet na politickém rozhodování.

Ani v prezidentských volbách konaných v roce 2012 neuspěli kandidáti podporovaní revoluční mládeží. Zvolení nového prezidenta Muhammada Mursího sice představovalo pro část z nich určitou naději, ale opakoval se podobný scénář jako v případě převzetí moci armádou po rezignaci Husního Mubáráka. Dohled mladých aktivistů nad vykonáváním moci brzy vystřídal aktivní projevy nesouhlasu a protestní iniciativy.

Egyptská armáda na sebe nenechala dlouho čekat, využila demonstrací a islamistického prezidenta v létě roku 2013 svrhla. Armádní představitelé pak začali s perzekucí veškeré opozice nehledě na ideologickou příslušnost. Převrat prohloubil polarizaci mezi islamisty a liberály i uvnitř revoluční mládeže. Egyptané, kteří s kroky armády

veřejně vyjádřili nevoli, se ocitli ve stejné, ba horší společenské a politické situaci než za režimu Husního Mubáráka. Mnozí z nich však ve svých opozičních aktivitách hodlají pokračovat.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Abbas, Wael (2010). HARDtalk [rozhovor – vedla Zeinab Badawi] *BBC*. 13. 1. 2010 (<https://archive.org/details/EgyptianBloggerWaelAbbas-BbcHardtalk>, 24. 1. 2014).

Abbas, Wael (2012). *Social Media* [vystoupení na konferenci] Microsoft Research Social Computing Symposium 2012. 13. 1. 2012 (<https://www.youtube.com/watch?v=FvIbApVr14g>, 28. 1. 2014).

Abdalla, Nadine (2013). *Egypt's Revolutionary Youth: From Street Politics to Party Politics*. Stiftung Wissenschaft und Politik (http://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/comments/2013C11_abn.pdf, 24. 3. 2014), s. 1–8.

Abdel-Baky, Mohamed (2011). Cyber revolution. *Al-Ahram Weekly Online* (<http://weekly.ahram.org.eg/2011/1034/sc30.htm>, 23.3.2014).

Abdelhay, Tohami A. (2010). *Studies on Youth Policies in the Mediterranean Partner Countries: Egypt*. EuroMed Youth Programme (http://www.youthpolicy.org/national/Egypt_2010_Youth_Policy_Profile.pdf, 9. 10. 2013), s. 1–38.

Afify, Heba (2011). Activists hope 25 January protest will be start of 'something big'. *Egypt Independent*. 24. 1. 2011 (<http://www.egyptindependent.com/news/activists-hope-25-january-protest-will-be-start-something-big>, 23. 3. 2014).

African Economic Outlook (2013). *Egypt* (<http://www.africaneconomicoutlook.org/fileadmin/uploads/aeo/2013/PDF/Egypt%20-%20African%20Economic%20Outlook.pdf>, 7. 12. 2013).

Ahmed, Mustafa H. (2012). *Grand Strategy of the Egyptian Revolution: Choice of Strategy among revolutionary non-state actors and the state* [diplomová práce] (Athens: The University of Georgia).

Ahram Online (2013). *Pro-Morsi students to protest 'police intimidation'*. 10. 11. 2013 (<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/86044/Egypt/Politics-/ProMorsi-students-to-protest-police-intimidation.aspx>, 2. 4. 2014).

Al-Arian, Abdullah (2011). Egypt: Reducing the past. *Al Jazeera*. 1. 2. 2011

(<http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2011/02/20112110358461902.html>, 5. 2. 2014).

Al Jazeera (2011). *Egypt protesters clash with police*. 25. 1. 2011

(<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2011/01/201112511362207742.html>, 23. 3. 2014).

Al Jazeera (2012). *Interactive: Full Egypt election results*. 1. 2. 2012

(<http://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2012/01/20121248225832718.html>, 29. 3. 2014).

Al Shafei, Esra'a – Vila, Susannah (2010). Free Kareem. *Movements.org*.

17. 6. 2010 (<http://www.movements.org/case-study/entry/free-kareem/>, 6. 2. 2014).

Al-Sisi, Abdul F. K. (2013). Transcript: Egypt's army statement. *Al Jazeera*.

3. 7. 2013 (<http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/07/201373203740167797.html>, 29. 3. 2014).

Al-Qudaihi, Anees (2009). Detained in Egypt, but still tweeting. *BBC*.

24. 4. 2009 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/8012268.stm>, 6. 2. 2014).

Amnesty International (2011). *Egypt Rises: Killings, Detentions and Torture in the '25 January Revolution'* ([http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE12/027/2011/en/b33cf2ea-e057-4a34-905b-](http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE12/027/2011/en/b33cf2ea-e057-4a34-905b-46a897c4fe6d/mde120272011en.pdf)

[46a897c4fe6d/mde120272011en.pdf](http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE12/027/2011/en/b33cf2ea-e057-4a34-905b-46a897c4fe6d/mde120272011en.pdf), 28. 1. 2014), s. 1–120.

Amnesty International (2014). *Egypt: Roadmap to repression: No end in sight to human rights violations*. 23. 1. 2014

(<http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE12/005/2014/en>, 2. 4. 2014).

Asharq Al-Awsat (2012). *Profile: Egyptian presidential candidate Ahmed Shafiq*.

26. 5. 2012 (<http://www.aawsat.net/2012/05/article55241927>, 29. 3. 2014).

Assaad, Ragui – Barsoum, Ghada (2007). Youth Exclusion in Egypt: In Search of “Second Chances”. *The Middle East Youth Initiative Working*

Paper 2 (http://www.shababinclusion.org/files/540_file_Egypt_Paper_final.pdf, 23. 1. 2014), s. 1–43.

Barrons, Genevieve (2012) 'Suleiman: Mubarak decided to step down #egypt #jan25 OH MY GOD': examining the use of social media in the 2011 Egyptian revolution. *Contemporary Arab Affairs*, 5 (1), s. 54–67.

Batrawy, Aya (2012). Egypt Revolution Graffiti Covers The Streets. *The Huffington Post*. 29. 1. 2012 (http://www.huffingtonpost.com/2012/01/29/egypt-revolution-graffiti_n_1240310.html, 7. 4. 2014).

BBC (2010). *Egypt election: Hosni Mubarak's NDP sweeps second round*. 7. 12. 2010 (<http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-11935368>, 28. 1. 2014).

BBC (2011a). *Egyptian man dies after setting himself alight*. 19. 1. 2011 (<http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-12214090>, 22. 3. 2014).

BBC (2011b). *Egypt protests: Three killed in 'day of revolt'*. 26. 1. 2011 (<http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-12272836>, 23. 3. 2014).

BBC (2011c). *Egyptian army statement vowing not to use force*. 1. 11. 2011 (<http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-12332488>, 26. 3. 2011).

BBC (2012). *Egyptian voters back new constitution in referendum*. 25. 12. 2012 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-20842487>, 29. 3. 2014).

BBC (2013a). *Profile: Hosni Mubarak*. 22. 8. 2013 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-12301713>, 28. 1. 2014).

BBC (2013b). *Profile: Egypt's Tamarod protest movement*. 1. 7. 2013 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-23131953>, 29. 3. 2014).

BBC (2013c). *Egypt jails Ahmed Maher and other secular activists*. 22. 12. 2013 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-25484064>, 6. 4. 2014).

Beaumont, Peter – Shenker, David (2011). Egypt braces itself for biggest day of protests yet. *The Guardian*. 27. 1. 2011 (<http://www.theguardian.com/world/2011/jan/27/egypt-protests-biggest-day-yet>, 24. 3. 2014).

Biel, Erin (2011). Revolution Graffiti: Reclaiming Public Space, Reclaiming Freedom in the New Egypt. *The Yale Globalist* (<http://tyglobalist.org/in-the-magazine/online-exclusive/revolution-graffiti-reclaiming-public-space-reclaiming-freedom-in-the-new-egypt/>, 7. 4. 2014).

Black, Ian (2011). Wael Ghonim anointed voice of the revolution by Tahrir Square faithful. *The Guardian*. 8. 2. 2011 (<http://www.theguardian.com/world/2011/feb/08/wael-ghonim-tahrir-square>, 24. 3. 2014).

Blaydes, Lisa (2011). *Elections and Distributive Politics in Mubarak's Egypt* (New York: Cambridge University Press).

Bölme, Selin M. a kol. (2012). *The Anatomy of Egyptian Revolution: From 25th of January to The New Constitution, SETA Policy Report No. 2*. Foundation for Political, Economic and Social Research (http://file.dc.setav.org/Files/Pdf/SETA_Policy_Report_The_Anatomy_of_Egyptian_Revolution.pdf, 5. 2. 2014), s. 1-58.

Brabant, Malcolm (2005). Jailed Nour tests Egypt's democracy. *BBC*. 8. 3. 2005 (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/4328353.stm>, 30. 1. 2014).

Brown, Nathan J. (2013). Tracking the “Arab Spring”: Egypt’s Failed Transition. *Journal of Democracy* 24 (4), s. 45–58.

Camplin, Troy (2011). *Egypt’s Revolution and Higher Education*. The John William Pope Center for Higher Education Policy. 6. 2. 2011 (<http://www.popecenter.org/commentaries/article.html?id=2474#.UyCfvB5Mgk>, 7. 12. 2013).

CANVAS (2014). *Who we are* (<http://canvasopedia.org/who-we-are>, 5. 2. 2014).

CAPMAS / Central Agency for Public Mobilization and Statistics (2014). *Indicators of Social Statistics* (http://www.capmas.gov.eg/pages_ar.aspx?pageid=851, 7. 12. 2013)

CEFIP / Carnegie Endowment for International Peace (2011a). *Kifaya: The Egyptian Movement for Change* (<http://egyptelections.carnegieendow>

ment.org/2010/09/22/the-egyptian-movement-for-change-kifaya, 4. 2. 2014).

CEFIP / Carnegie Endowment for International Peace (2011b). *April 6 Youth Movement* (<http://carnegieendowment.org/2010/09/22/april-6-youth-movement/h3h7?reloadFlag=1>, 5. 2. 2014).

CEFIP / Carnegie Endowment for International Peace (2011c). *National Association for Change* (<http://carnegieendowment.org/2010/09/22/national-association-for-change/h4l7?reloadFlag=1>, 26. 3. 2014).

CNN (2007). *Inside the Middle East* (<http://www.youtube.com/watch?v=GdM0Byl5NvQ>, 6. 2. 2014).

Coalition of Youth Revolution (2011). *Mission. Facebook* (<https://www.facebook.com/Coalition.Of.Youth.Revolution/info>, 27. 3. 2014).

Cole, Juan (2012). Egypt's New Left versus the Military Junta. *Social Research* 79 (2), s. 487–510.

Coleman, Jasmine (2012). Egypt election results show firm win for Islamists. *The Guardian*. 21. 1. 2012 (<http://www.theguardian.com/world/2012/jan/21/egypt-election-clear-islamist-victory>, 27. 3. 2014).

Cook, Steven A. (2011). *The Struggle for Egypt: From Nasser to Tahrir Square* (New York: Oxford University Press).

Cullum, Brannon (2011). Music of the Revolution: How Songs of Protest have Rallied Demonstrators. *Movements.org*. 3. 3. 2011 (<http://www.movements.org/blog/entry/music-of-the-revolution-how-songs-of-protest-have-rallied-demonstrators/>, 7. 4. 2014).

Economist (2010). *After Mubarak: Change is bound to come, but when?* 15. 7. 2010 (<http://www.economist.com/node/16564196>, 30. 1. 2014).

Egypt Independent (2011). *Kefaya: The origins of Mubarak's downfall*. 12. 12. 2011 (<http://www.egyptindependent.com/news/kefaya-origins-mubaraks-downfall>, 4. 2. 2014).

El-Bahr, Sahar (2011). Ahmed Maher: Action for a new Egypt. *Al Ahram Weekly Online*, 1071 (<http://weekly.ahram.org.eg/2011/1071/profile.htm>, 5. 2. 2014).

El Deeb, Sarah – Rizk, Mariam (2013). Icons of Egypt's Protest Movement Imprisoned. *Associated Press*. 22. 12. 2013 (<http://bigstory.ap.org/article/egypt-activists-get-3-years-prison-protest>, 6. 4. 2014).

El Gundy, Zeinab (2011). Kefaya and April 6 Youth Movement: Post-revolution allegations in Egypt. *Ahram Online*. 30. 7. 2011 (<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/17559/Egypt/Politics-/Kefaya-and-April--Youth-Movement-Postrevolution-al.aspx>, 27. 3 2014).

El Gundy, Zeinab (2012). UPDATED: Revolution Youth Coalition disband with end of Egypt's 'transitional phase'. *Ahram Online*. 7. 7. 2012 (<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/46988/Egypt/Politics-/UPDATED-Revolution-Youth-Coalition-disband-with-en.aspx>, 27. 3. 2014).

El-Wardani, Mahmoud (2011). Egyptian revolution book review series: Kefaya – laying the foundations for the 25 January revolution. *Ahram Online*. 29. 3. 2011 (<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/18/62/8773/Books/Review/Egyptian-revolution-book-review-series-Kefaya--lay.aspx>, 4. 2. 2014).

Enein, Ahmed E. (2012). All broken up: new coalitions form as old electoral alliances die out. *Daily News Egypt*. 25. 8. 2012 (<http://thedailynewsegyp.com/2012/08/25/all-broken-up-new-coalitions-form-as-old-electoral-alliances-die-out/#sthash.rMQ3ttSK.dpuf>, 27. 3. 2014).

EOHR / The Egyptian Organization for Human Rights (2009). *When will the crime of torture stop?* 11. 3. 2009 (<http://en.eohr.org/2009/03/11/when-will-the-crime-of-torture-stop/>, 27. 1. 2014).

EOHR / The Egyptian Organization for Human Rights (2010). *Report Number 1: The Results of the Monitoring Efforts Conducted by the Egyptian Coalition for Monitoring Elections*. 6. 12. 2010 (<http://en.eohr.org/2010/12/06/report-number-1-the-results-of-the-monitoring-efforts->

conducted-by-the-egyptian-coalition-for-monitoring-elections/,
30. 1. 2014).

Eskandar, Wael (2013). *Egypt's Kazeboon: Countering State Narrative*. Middle East Institute. 12. 7. 2013 (<http://www.mei.edu/content/egypts-kazeboon-countering-state-narrative>, 27. 3. 2014).

Euphrates Institute (2013). *Music of the Arab Spring*. 16. 1. 2013 (<http://euphratesinstitute.org/2013/01/music-of-the-arab-spring/>, 7. 4. 2014).

Filiu, Jean-Pierre (2011). *The Arab Revolution: Ten Lessons from the Democratic Uprising* (New York: Oxford University Press).

Fingerland, Jan (2013). Egypt zpátky na začátku? *Český rozhlas*. 28. 1. 2013 (http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/jan-fingerland-egypt-zpatky-na-zacatku--1167977, 29. 3. 2014).

Fisher, Max (2013). Less than three years later, some Egyptians kind of regret ousting Mubarak. *The Washington Post*. 22. 8. 2013 (<http://www.washingtonpost.com/blogs/worldviews/wp/2013/08/22/less-than-three-years-later-egyptians-kind-of-regret-ousting-mubarak/>, 6. 4. 2014).

Foreign Affairs (2013). *Gallery: Revolution Graffiti*. 24. 1. 2013 (<http://www.foreignaffairs.com/features/collections/gallery-revolution-graffiti>, 7. 4. 2014).

Freedom House (2007). *Freedom in the World: Egypt* (<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2007/egypt#.UzDE5RB5Mgk>, 30. 1. 2014).

GAP / Governance Assessment Portal (2012). *Morsi Meter - monitoring the performance of new Egyptian president* (<http://www.gaportal.org/country-initiatives/morsi-meter-monitoring-the-performance-of-new-egyptian-president>, 29. 3. 2014).

Geneva Summit for Human Rights and Democracy (2011). *Speaker – Mahmoud Salem* (http://www.genevasummit.org/speaker/72/mahmoud_salem, 6. 2. 2014).

Ghonim, Wael (2011a). CNN Newsroom [komentář]. *CNN*. 11. 2. 2011 (https://www.youtube.com/watch?v=JS4-d_Edius, 5. 2. 2014).

Ghonim, Wael (2011b). *Twitter* [status]. 25. 1. 2011, 15:42 (<https://twitter.com/Ghonim/status/29912007222239232>, 23. 3. 2014).

Ghonim, Wael (2011c). *Twitter* [status]. 27. 1. 2011, 23:07 (<https://twitter.com/Ghonim/status/30748650980249600>, 23. 3. 2014).

Ghonim, Wael (2011d). *Twitter* [status]. 7. 2. 2011, 19:04 (<https://twitter.com/Ghonim/status/34673818375032832>, 24. 3. 2014).

Ghonim, Wael (2012). *Revolution 2.0: The Power of the People Is Greater Than the People in Power: A Memoir* (New York: Houghton Mifflin Harcourt).

Goldstone, Jack A. (2002). Population and Security: How Demographic Change Can Lead to Violent Conflict. *Journal of International Affairs* 56 (1), s. 3–22.

Grier, Peter (2011). *Mubarak stepping down in Egypt: Was it a coup?* Christian Science Monitor. 11. 2. 2011 (<http://www.csmonitor.com/USA/Foreign-Policy/2011/0211/Mubarak-stepping-down-in-Egypt-Was-it-a-coup>, 26. 3. 2014).

Günay, Cengiz (2011). Mubarak's Egypt: bad paternalism, and the army's interest in managed transition. *OpenDemocracy*. 3. 2. 2011 (<http://www.opendemocracy.net/cengiz-g%C3%BCnay/mubaraks-egypt-bad-paternalism-and-armys-interest-in-managed-transition>, 28. 1. 2014).

Hamzawy, Amr (2011). *Egypt's Bread and Butter Issues*. Carnegie Endowment for International Peace. 27. 1. 2011 (<http://carnegieendowment.org/2011/01/27/egypt-s-bread-and-butter-issues/4gb>, 23. 3. 2014).

Hassan, Kawa (2012). Making Sense of the Arab Spring: Listening to the voices of Middle Eastern activists. *Development* 55 (2), s. 232–238.

Hendawi, Hamza – Michael, Maggie – El Deeb, Sarah (2013). Egypt's army ousts Morsi, who calls it a 'coup'. *Associated Press*. 4. 7. 2013

(<http://bigstory.ap.org/article/egypt-turmoil-grows-army-deadline-expire>, 11. 10. 2013).

Hesová, Zora (2011). *Arabské jaro: půl roku egyptské revoluce*. Asociace pro mezinárodní otázky. 28. 7. 2011 (<http://www.amo.cz/publikace/arabske-e-jaro-pul-roku-egyptske-revoluce.html>, 11. 10. 2013), s. 1–12.

Huntington, Samuel P. (2011). *Střet civilizací: Boj kultur a proměna světového řádu* (Praha: Rybka Publishers).

Hussein, Abdel-Rahman (2012). Egypt's presidential election turns toxic amid anger over 'stolen revolution'. *The Guardian*. 16. 6. 2012 (<http://www.theguardian.com/world/2012/jun/16/egypt-presidential-election-stolen-revolution>, 11. 10. 2013).

Chivers, Tom – Henderson, Barney (2011). Egypt protests: Tuesday 1 February 2011 as it happened. *The Guardian*. 2. 2. 2011 (<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindianocean/egypt/8297700/Egypt-protests-Tuesday-1-February-2011-as-it-happened.html>, 24. 3. 2014).

Ibrahim, Barbara – Hunt-Hendrix, Leah (2011). *Youth, Service and Pathways to Democracy in Egypt*. John D. Gerhart Center for Philanthropy and Civic Engagement, The American University in Cairo (<http://www.aucegypt.edu/research/gerhart/Documents/Youth%20and%20Democracy%20working%20paper%20Cover.pdf>, 28. 1. 2014), s. 1–28.

Ibrahim, Ekram (2012). Hamdeen Sabbahi. *Ahram Online*. 2. 4. 2012 (<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/36/124/36856/Presidential-elections-/Meet-the-candidates/Hamdeen-Sabbahi.aspx>, 29. 3. 2014).

ICFJ / International Center for Journalists (2007). *Wael Abbas* (<http://www.icfj.org/our-work/wael-abbas>, 6. 2. 2014).

ICTJ / The International Center for Transitional Justice (2014). *Egypt* (<http://ictj.org/our-work/regions-and-countries/egypt>, 28. 1. 2014).

Idle, Nadia – Nunns, Alex (2011). *Tweets from Tahrir: Egypt's Revolution as it Unfolded, in the Words of the People Who Made it* (New York: OR Books).

Irshad, Gazala (2012). Timeline: Egypt's Political Transition. *Cairo Review of Global Affairs* (<http://www.aucegypt.edu/GAPP/CairoReview/Lists/Articles/Attachments/225/Egypt-Timeline.pdf>, 24. 3. 2014), s. 215-219.

Jadaliyya (2012). *In Translation: The Revolutionary Youth Coalition's Final Report*. 19. 7. 2012 (http://www.jadaliyya.com/pages/index/6480/in-translation_the-revolutionary-youth-coalitions-, 24. 3. 2014).

Jensen, Jon (2011). Behind Egypt's revolution: youth and the internet. *Global Post*. 13. 2. 2011 (<http://www.globalpost.com/dispatch/egypt/110213/social-media-youth-egypt-revolution>, 5. 2. 2014).

Khalil, Ashraf (2012): *Liberation Square: Inside the Egyptian Revolution and the Rebirth of a Nation* (New York: St. Martin's Press).

Khamis, Sahar – Vaughn, Katherine (2011). Cyberactivism in the Egyptian Revolution: How Civic Engagement and Citizen Journalism Tilted the Balance. *Arab Media and Society* (<http://www.arabmediasociety.com/?article=769>, 30. 1. 2014).

Kingsley, Patrick (2014). Abdel Fatah al-Sisi resigns from Egypt military to run for presidency. *The Guardian*. 26. 3. 2014 (<http://www.theguardian.com/world/2014/mar/26/sisi-resigns-egypt-military-run-for-presidency>, 6. 4. 2014).

Kirkpatrick, David D. (2011). Egypt Erupts in Jubilation as Mubarak Steps Down. *The New York Times*. 11. 2. 2011 (<http://www.nytimes.com/2011/02/12/world/middleeast/12egypt.html?pagewanted=all>, 24. 3. 2014)

Kirkpatrick, David D. (2013). Hundreds Die as Egyptian Forces Attack Islamist Protesters. *The New York Times*. 14. 8. 2013 (<http://www.nytimes.com/2013/08/15/world/middleeast/egypt.html?pagewanted=all&gwh=6DC3A280DA53053A0A7FFE1C95596EBB&gwt=pay>, 6. 4. 2014).

Kirkpatrick, David D. – Sanger, David E. (2011). A Tunisian-Egyptian Link That Shook Arab History. *The New York Times*. 13. 2. 2011 (<http://www.nytimes.com/2011/02/14/world/middleeast/14egypt-tunisia->

protests.html?pagewanted=all&_r=0&gwh=6239B0B67FF0113A70F4151CAFBDADC5&gwt=regi, 5. 2. 2014).

Knell, Yolande (2012a). Egypt candidate: Veteran diplomat, Amr Moussa. *BBC*. 10. 3. 2012 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-17234124>, 29. 3. 2014).

Knell, Yolande (2012b). Egypt candidate: Moderate Islamist, Abdul Moneim Aboul Fotouh. *BBC*. 13. 4. 2012 (<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-17356253>, 29. 3. 2014).

Kortam, Hend (2012). 6 April calls for nationwide protests on 25 January, 2013. *Daily News Egypt*. 25. 12. 2012 (<http://www.dailynewsegypt.com/2012/12/25/6-april-calls-for-nationwide-protests-on-25-january-2013/>, 29. 3. 2014).

Kužvart, Jan (2013). Hyde Park Civilizace [komentář]. *Česká televize*. 2. 3. 2013 (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10441294653-hyde-park-civilizace/213411058090302/bonus/10515/>, 4. 10. 2013).

LaGraffe, Daniel (2012). The Youth Bulge in Egypt: An Intersection of Demographics, Security, and the Arab Spring. *Journal of Strategic Security* 5 (2), s. 65–80.

Lange, Michael A. (2011). *The Arab Youth and the Dawn of Democracy*. Die Konrad-Adenauer-Stiftung (http://www.kas.de/wf/doc/kas_22803-544-2-30.pdf?110516131303, 4. 2. 2014). s. 20–29.

Langendonck, Gert Van (2013). In Egypt, lonely voices warn of too much love for the military. *The Christian Science Monitor*. 19. 7. 2013 (<http://www.csmonitor.com/World/Middle-East/2013/0719/In-Egypt-lonely-voices-warn-of-too-much-love-for-the-military>, 2. 4. 2014).

Levinson, Charles – Bradley, Matt (2012). Egypt's Revolution Stalls in Divide-and-Conquer Politics. *The Wall Street Journal*. 16. 6. 2012 (<http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052702303410404577466704119819824>, 27. 3. 2014).

Levinson, Charles – Coker, Margaret (2011). The Secret Rally That Sparked an Uprising. *The Wall Street Journal*. 11. 2. 2011

(<http://online.wsj.com/news/articles/SB10001424052748704132204576135882356532702>, 26. 3. 2014).

Lindsey, Ursula (2011). *Revolution and Counter-Revolution in the Egyptian Media*. Middle East Research and Information Project. 15. 2. 2011 (<http://www.merip.org/mero/mero021511>, 23. 3. 2014).

Madrigal, Alexis (2011). Egyptian Activists' Action Plan: Translated. *The Atlantic*. 27. 1. 2011 (<http://www.theatlantic.com/international/archive/2011/01/egyptian-activists-action-plan-translated/70388/>, 23. 3. 2014).

Maher, Ahmed (2011a). *Ahmed Maher at IPI: Egyptian April 6 Youth Movement* [rozhovor – vedla Nur Laiq] International Peace Institute. 17. 11. 2011 (<https://www.youtube.com/watch?v=j5L8J6IzBs0>, 5. 2. 2014).

Maher, Ahmed (2011b). *Internal April 6 Dynamics, Egyptian Politics, and Outlooks for the Future: An Interview with Ahmed Maher* [rozhovor – vedla Nancy Elshami]. *Jadaliyya*. 7. 12. 2011 (<http://www.jadaliyya.com/pages/index/3429/internal-april-6-dynamics-egyptian-politics-and-ou>, 27. 3. 2014).

Maher, Ahmed (2013a). *Twitter* [status] 27. 11. 2013, 16:34 (<https://twitter.com/GhostyMaher/status/405721407369531392>, 27. 11. 2013).

Maher, Ahmed (2013b). Square one, but not forever [rozhovor – vedla Ala' Alrababa'h] *Peacefare.net*. 23. 9. 2013 (<http://www.peacefare.net/?p=16909>, 27. 3. 2014).

Maher, Ahmed (2013c). Interview with Ahmed Maher: "The Next Revolution Will Certainly Come" [rozhovor – vedl Markus Symank] *Qantara.de*. 2. 9. 2013 (<http://en.qantara.de/content/interview-with-ahmed-maher-the-next-revolution-will-certainly-come>, 29. 3. 2014).

Mahfouz, Asmaa (2011). *Meet Asmaa Mahfouz and the vlog that helped spark the revolution* (<https://www.youtube.com/watch?v=SgjlGmDsEuk>, 23. 3. 2014).

Martinez, Lorena (2013). Graffiti: the art of revolution in Egypt continues. *Your Middle East*. 29. 4. 2013 (http://www.yourmiddleeast.com/features/graffiti-the-art-of-revolution-in-egypt-continues_12837, 7. 4. 2014).

MCIT / Egypt's Ministry of Communications and Information Technology (2011). *ICT Indicators in Brief Monthly Issue* (<http://www.mcit.gov.eg/Upcont/Documents/ICTinBriefFeb2011-E.pdf>, 23. 3. 2014).

Meital, Yoram (2010). *Approaching the End of the Mubarak Era: Egypt's Achievements and Challenges*. Institute for National Security Studies (<http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?ots591=0c54e3b3-1e9c-be1e-2c24-a6a8c7060233&lng=en&id=120847>, 28. 1. 2014), s. 175–187.

Meringolo, Azzurra (2011). *Revolutionary, Creative, Heterogeneous and Unorganised: Young Egyptian Facing Elections*. Centre d'Études et de Documentation Économiques, Juridiques et Sociales (<http://www.cedej-eg.org/spip.php?article737>, 27. 3. 2014).

Moller, Herbert (1968). Youth as a Force in the Modern World. *Comparative Studies in Society and History* 10 (3), s. 237–260.

Montague, James (2011). Egypt's revolutionary soccer ultras: How football fans toppled Mubarak. *CNN*. 29. 1. 2011 (<http://edition.cnn.com/2011/SPORT/football/06/29/football.ultras.zamalek.ahly/>, 23. 3. 2014).

Moral Heroes (2012). *Asmaa Mahfouz*. 9. 4. 2012 (<http://moralheroes.org/asmaa-mahfouz>, 23. 3. 2014).

Morsi Meter (2012). *Official Report of Morsi Meter* (https://docs.google.com/file/d/0BzljLEj_hFu0Wjk5Zkl2cUd5T1E/edit?pli=1, 29. 3. 2014).

Mubarak, Hosni (2011). Hosni Mubarak's speech. *Al Jazeera*. 10. 2. 2011 (<https://www.youtube.com/watch?v=CS7RBGvKyyM>, 24. 3. 2014).

Obama, Barack (2011). *Statement of President Barack Obama on Egypt*. The White House. 10. 2. 2011 (<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2011/02/10/statement-president-barack-obama-egypt>, 23. 3. 2014).

Onodera, Henri (2009). The Kifaya Generation: Politics Of Change among Youth in Egypt. *Suomen Antropologi: Journal of the Finnish Anthropological Society* 34 (4), s. 44–64.

OSCE (2004). *Serbia, Parliamentary Elections, 28 December 2003: Final Report*. 27. 2. 2004 (<http://www.osce.org/odihr/elections/serbia/24521?download=true>, 27. 3. 2014).

Osman, Tarek (2013). *Egypt on the Brink: From Nasser to the Muslim Brotherhood* (London: Yale University Press).

Ottaway, Marina – Hamzawy, Amr (2011). *Protest Movements and Political Change in the Arab World*. Carnegie Endowment for International Peace. 28. 1. 2011 (http://carnegieendowment.org/files/ottawayhamzawy_outlook_jan11_protestmovements.pdf, 5. 2. 2014), s. 1–14.

Otterman, Sharon (2005). *Muslim Brotherhood and Egypt's Parliamentary Elections*. Council on Foreign Relations. 1. 12. 2005 (<http://www.cfr.org/egypt/muslim-brotherhood-egypts-parliamentary-elections/p9319>, 6. 2. 2014).

Owais, Rasha (2011). Arab Media during the Arab Spring in Egypt and Tunisia: Time for Change. *Middle East Media Educator* 1 (1), s. 9–13.

Paciello, Cristina (2011). *Egypt: Changes and Challenges of Political Transition, Technical Report No. 4*. MEDPRO (http://www.iai.it/pdf/mediterraneo/MedPro/MedPro-technical-paper_04.pdf, 23. 1. 2014), s. 1–31.

PBS / Public Broadcasting Service (2011). *April 6 Youth Movement*. 22. 2. 2011 (<http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/revolution-in-cairo/inside-april6-movement/>, 5. 2. 2014).

Pioppi, Daniela (2011). *Is There an Islamist Alternative in Egypt?* Istituto Affari Internazionali (<http://www.iai.it/pdf/DocIAI/iaiw1103.pdf>, 28. 1. 2014), s. 1–13.

Population Council (2010). *Survey of Young People in Egypt* (http://www.popcouncil.org/uploads/pdfs/factsheets/PGY_SYPEFacts.pdf, 7. 12. 2013)

Preston, Jennifer (2011). Movement Began With Outrage and a Facebook Page That Gave It an Outlet. *The New York Times*. 5. 2. 2011 (<http://www.nytimes.com/2011/02/06/world/middleeast/06face.html?page-wanted=all>, 5. 2. 2014).

Provost, Claire (2011). Egypt: Tackling youth unemployment. *The Guardian*. 3. 8. 2011 (<http://www.theguardian.com/global-development/2011/aug/03/egypt-education-skills-gap>, 7. 12. 2014).

Rad, Anahita M. (2012). Youth Role in the Arab Spring. *Journalism and Mass Communication* 2 (6), s. 691–700.

Rantings of a Sandmonkey (2008). „*The Persians are trying to devour the arab states*“. 12. 12. 2008 (<http://www.sandmonkey.org/2008/12/12/the-persians-are-trying-to-devour-the-arab-states>, 24. 1. 2014).

Reporters Without Borders (2006). *List of the 13 Internet Enemies*. 7. 11. 2006 (<http://en.rsf.org/list-of-the-13-internet-enemies-07-11-2006,19603>, 24. 1. 2014)

Revkin, Mara (2014). Worse Than Mubarak. *Foreign Affairs*. 11. 2. 2014 (<http://www.foreignaffairs.com/articles/140729/mara-revkin/worse-than-mubarak>, 6. 4. 2014).

RFI (2011). *Tunisie: Il y a deux mois s'immolait Mohamed Bouazizi, symbole de la „Révolution du Jasmin“*. 17. 2. 2011 (<http://www.rfi.fr/afrique/20110217-tunisie-il-y-2-mois-mohamed-bouazizi-s-immolait,22.3.2014>).

Richtel, Matt (2011). Egypt Cuts Off Most Internet and Cell Service. *The New York Times*. 28. 1. 2011 (<http://www.nytimes.com/2011/01/29/technology/internet/29cutoff.html>, 24. 3. 2014).

Rosenberg, Tina (2011). Revolution U: What Egypt Learned from the Students who Overthrew Milosovic. *Foreign Policy*. 16. 2. 2011 (http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/02/16/revolution_u, 5. 2. 2014).

Roudi, Farzaneh (2011). *Youth Population and Employment in the Middle East and North Africa: Opportunity or Challenge?* United Nations Expert Group Meeting on 'Adolescents, Youth and Development', New York, 21-

22. 7. 2011 (http://www.un.org/esa/population/meetings/egm-adolescents/p06_roudi.pdf, 7. 12. 2013).

Roudi-Fahimi, Farzaneh – El-Feki, Shereen – Tsai, Tyjen (2011). *Youth Revolt in Egypt, a Country at the Turning Point*. Population Reference Bureau (<http://www.prb.org/Publications/Articles/2011/youth-egypt-revolt.aspx>, 7. 12. 2013).

Rubin, Jenifer (2010). Egypt's Rigged Elections. *The Weekly Standard*. 20. 12. 2010 (http://www.weeklystandard.com/articles/egypt-s-rigged-elections_522147.html, 30. 1. 2014).

Salah, Ahmed (2008). Inside Egypt's Opposition – Kifaya [komentář] *Washington Post* (<http://www.youtube.com/watch?v=iseISf1wFRI>, 9. 2. 2014).

Saleh, Heba (2007). Egypt bloggers fear state curbs. *BBC*. 22. 2. 2007 (http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6386613.stm, 6. 2. 2014).

Saleh, Nivien (2012). Egypt's digital activism and the Dictator's Dilemma: An evaluation. *Telecommunications Policy* 36, s. 476–483.

Salem, Fadi – Mourtada, Racha (2012). Social Media in the Arab World: Influencing Societal and Cultural Change? *Arab Social Media Report 2* (1), s. 1-29.

Salem, Mahmoud (2011). *Twitter* [status] 11. 1. 2011, 17:31 (<https://twitter.com/Sandmonkey/status/36099938098094080>, 26. 3. 2014).

Sennott, Charles (2011). A Look At The Youth Of Egypt's Muslim Brotherhood. *National Public Radio*. 17. 2. 2011 (<http://www.npr.org/2011/02/17/133777435/a-look-at-the-youth-of-egypts-muslim-brotherhood>, 26. 3. 2014).

Shadid, Anthony (2011). Uncharted Ground After End of Egypt's Regime. *The New York Times*. 11. 1. 2011 (<http://www.nytimes.com/2011/02/12/world/middleeast/12revolution.html?pagewanted=all>, 26. 3. 2014).

Shalaby, Tarek (2011). *How to bypass Internet censorship in Egypt: A followup on the demonstrations*. 26. 1. 2011 (<http://tarekshalaby.com/2011/01/how-to-bypass-internet-censorship-in-egypt-a-followup-on-the-demonstrations/>, 24. 1. 2014).

Sharp, Heather (2005). Egypt's young call for change. *BBC*. 3. 8. 2005 (http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/4709011.stm, 4. 2. 2014).

Sharp, Jeremy M. (2011). *Congressional Research Service: Egypt: Background and U.S. Relations*. Council on Foreign Affairs. 28. 1. 2011 (<http://www.cfr.org/egypt/congressional-research-service-egypt-background-uzsz-relations/p23949>, 26. 3. 2014).

Sharp, Jeremy M. (2014). *Egypt: Background and U.S. Relations*. Congressional Research Service. 10. 1. 2014 (<http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL33003.pdf>, 27. 3. 2014).

Shenker, Jack (2011a). Egypt's frustrated young wait for their lives to begin, and dream of revolution. *The Guardian*. 23. 1. 2011 (<http://www.theguardian.com/world/2011/jan/23/egypt-revolution-mubarak-protest>, 23. 3. 2014).

Shenker, Jack (2011b). Egypt braced for 'day of revolution' protests. *The Guardian*. 24. 1. 2011 (<http://www.theguardian.com/world/2011/jan/24/egypt-day-revolution-protests>, 23. 3. 2014).

Shenker, Jack (2011c). Mohamed ElBaradei lands in Cairo: „There's no goign back“. *The Guardian*. 27. 1. 2011 (<http://www.theguardian.com/world/2011/jan/27/elbaradei-return-cairo-egypt>, 27. 3. 2014).

Shukrallah, Salma (2011). Egypt revolution youth form national coalition. *Ahram Online*. 9. 2. 2011 (<http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/5257/Egypt/Politics-/Egypt-revolution-youth-form-national-coalition.aspx>, 24. 3. 2014).

Schwartz, Michael (2011). The Egyptian Uprising: The Mass Strike in the Time of Neoliberal Globalization. *New Labor Forum* 20 (3), s. 33-43.

Sprusansky, Dale (2012). Youth Leader Assesses Egypt's Future. *Washington Report on Middle East Affairs* (<http://www.wrmea.org/wrmea->

archives/379-washington-report-archives-2011-2015/january-february-2012/10993-waging-peace-youth-leader-assesses-egypts-future.html, 27. 3. 2014).

Stuster, Dana J. (2013). Passport Egyptian activist arrested in Cairo after meeting with officials in Washington. *Foreign Policy*. 10. 5. 2013 (http://blog.foreignpolicy.com/posts/2013/05/10/egyptian_activist_arrested_in_cairo_after_meetings_with_officials_in_washington, 29. 3. 2014).

Suleiman, Omar (2011). Suleiman: Mubarak waives office. *Al Jazeera*. 11. 2. 2011 (<https://www.youtube.com/watch?v=vDyD2-42G6k>, 26. 3. 2014).

Sullivan, Denis (2009). *Will Egypt's Muslim Brotherhood Run in 2010?* Carnegie Endowment for International Peace. 5. 5. 2009 (<http://carnegieendowment.org/sada/2009/05/05/will-egypt-s-muslim-brotherhood-run-in-2010/6ctf>, 6. 2. 2014).

Sutter, John D. (2011). The faces of Egypt's 'Revolution 2.0'. *CNN*. 21. 2. 2011 (<http://edition.cnn.com/2011/TECH/innovation/02/21/egypt.internet.revolution/>, 23. 3. 2014).

Tarkowski, Alek – Fathy, Basem – Melyantsou, Dzianis (2011). *From the network to the streets: online tools and democratization in Egypt and Belarus*. Policy Association for an Open Society (<http://www.isp.org.pl/uploads/filemanager/Rozne/PASOSipapolbrief.pdf>, 6. 2. 2014), s. 1–12.

Telci, Ismail N. (2011). Positions of Social Actors in the Egyptian Revolution: A Micro Level Analysis. *Journal of Academic Inquiries* 6 (2), s. 171–200.

Telegraph (2011). *Most US aid to Egypt goes to military*. 29. 1. 2011 (<http://www.telegraph.co.uk/finance/financetopics/8290133/Most-US-aid-to-Egypt-goes-to-military.html>, 26. 3. 2014).

Teti, Andrea – Gervasio, Gennaro (2011). Egypt's post-democratic elections: political meaning beyond the menu of manipulation. *OpenDemocracy*. 14. 1. 2011 (<http://www.opendemocracy.net/andrea-teti-gennaro-gervasio/egypts-post-democratic-elections-political-meaning-beyond-menu-of-manip>, 30. 1. 2014).

The World Bank (2008). *Youth unemployment, existing policies and way forward: Evidence from Egypt and Tunisia* (<http://info.worldbank.org/etools/docs/library/243377/day9EgyptTunisia%20Presentation.pdf>, 23. 1. 2014), s. 1–15.

UN (2013). *UN rights chief warns Egypt at risk of drifting away from ideals that ignited revolution*. 8. 5. 2013 (<http://www.un.org/apps/news/story.asp/story.asp?NewsID=44858&Cr=egypt&Cr1=>, 29. 3. 2014).

UNDP (2010). *Egypt Human Development Report 2010* (http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/243/egypt_2010_en.pdf, 7. 12. 2013).

UNICEF (2011). *Egypt Programme Profile: Adolescent Development and Participation* (<http://www.unicef.org/egypt/APAD.pdf>, 7. 12. 2013).

Vargas, Jose A. (2012). Spring Awakening: How an Egyptian Revolution Began on Facebook. *The New York Times*. 17. 2. 2012 (<http://www.nytimes.com/2012/02/19/books/review/how-an-egyptian-revolution-began-on-facebook.html?pagewanted=all>, 6. 10. 2013).

Völkel, Jan (2012). The BTI 2012: Looking Back on the Arab Spring. In: Ghani, Amine a kol., *The Arab Spring: One Year After*. Bertelsmann Stiftung (http://www.bti-project.org/uploads/tx_itao_download/Europe_in_Dialogue_2012_Arab_Spring_01.pdf, 27. 3. 2014), s. 13–36.

Walt, Vivienne (2011). 15. 2. 2011. *The Time* (<http://content.time.com/time/world/article/0,8599,2049456,00.html>, 7. 4. 2014).

We are all Khaled Said (2013). *Facebook* [status]. 12. 7. 2013. 10:26 (https://www.facebook.com/elshaheed.co.uk/posts/559310904107898?stream_ref=10, 2. 4. 2014).

Wedeman, Ben – Ahmed, Amir (2011). 3 dead after thousands protest in rare Egypt outpouring. *CNN*. 26. 1. 2011 (<http://edition.cnn.com/2011/WORDL/africa/01/25/egypt.protests/>, 23. 3. 2014).

Wickham, Carrie R. (2011). *The Muslim Brotherhood After Mubarak*. *Foreign Affairs* (<http://www.foreignaffairs.com/articles/67348/carrie-rosefsky-wickham/the-muslim-brotherhood-after-mubarak>, 26. 3. 2014).

Wolman, David (2008). *Cairo Activists Use Facebook to Rattle Regime*. *Wired Magazine*. 20. 10. 2008 (<https://www.yumpu.com/en/document/view/2556896/cairo-activists-use-facebook-to-rattle-regime-millersville>, 5. 2. 2014).

World Music Network (2013). *The Sound of The Egyptian Revolution – Introducing Ramy Essam*. 14. 6. 2013 (<http://www.worldmusic.net/news/news/2013-06-14/sound-of-the-egyptian-revolution-introducing-ramy-essam/>, 7. 4. 2013).

Younis, Mohamed (2013). *Egyptians See Life Worse Now Than Before Mubarak's Fall*. Gallup. 16. 8. 2013 (<http://www.gallup.com/poll/164015/egyptians-life-worse-mubarak-fall.aspx>, 29. 3. 2014).

YouTube (2010). *Standing Up For Khalid Said* (<http://www.youtube.com/watch?v=BrKi02AEYos>, 10. 11. 2013).

YouTube (2011a). *The Murder of Khaled Said* (<http://www.youtube.com/watch?v=iP3C5IGSsuQ>, 4. 12. 2013).

YouTube (2011b). *Ramy Essam–Irhah [Leave]* (<https://www.youtube.com/watch?v=QrNIF4gLkvo>, 7. 4. 2014).

Youtube (2011c). *Sout Al Horeya Amir Eid - Hany Adel - Hawary On Guitar & Sherif On Keyboards* (https://www.youtube.com/watch?v=Fgw_zfLLvh8, 7. 4. 2014).

YouTube (2011d). *El Général, the Voice of Tunisia, English Subtitles* (<https://www.youtube.com/watch?v=leGIJ7OouR0>, 7. 4. 2014).

8 CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

The main aim of this thesis was to explore and describe role of young Egyptians during the mass protests that swept the country in early 2011 and became part of a wave of uprisings across the Middle East, often referred to as the Arab Spring.

In order to better understand the youth role, we examined conditions of young people in the lead up to the revolt which revealed to us much of why they had decided to rise up against the authoritarian regime. Also, we looked at their participation in political and public life following President Hosni Mubarak's resignation.

Educated urban youth played a central role in sparking the protest movement in Egypt as they organized the major demonstration in Tahrir Square on January 25 and called on people to join in. Young Egyptians were inspired by the successful popular uprising in Tunisia although the underlying factors driving their discontent have existed in Egypt for over a decade. Growing number of young people with little access to jobs felt frustration with weak economic conditions, regimes corruption and human rights abuses and stood up for more freedom, justice and better future perspectives. The young activists were able to bring people from across age, religious and class barriers together under a single banner, which was essential for achieving the desired outcome of the protests in Egypt. Under pressure from protesters and Egyptian army, the president who ruled the country for almost 30 years, stepped down on February 11.

However, his resignation was not followed by desired freedom as the Supreme Council of the Armed Forces that had assumed presidential powers, kept much of authoritarian practices in place. Nor the election of new president Muhammad Morsi brought real change. Finally, the military coup that had overthrown Egypt's first democratically elected president

has returned the country to a police state same or even worse than under Mubarak. Sociopolitical and economic challenges remain while part of the Egyptian youth keeps on struggling to achieve freedom and better living conditions.

9 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Ukázka z manuálu „Jak protestovat rozumně“

كيف تثور بجدائة

معلومات وتكتيكات هامة

نرجو نشرها عن طريق البريد الإلكتروني والطباعة
(والتصوير) فقط.
(Facebook و Twitter) مراقبان. حذاري وقوع هذه
المعلومات في أيدي الشرطة أو أمن الدولة.

مصر.

JAK PROTESTOVAT ROZUMNĚ

Důležité informace a taktiky

Prosím distribuujte pouze emaily a fotokopie.
Sociální sítě Twitter a Facebook jsou
monitorovány.
Buďte opatrní a nenechte manuál padnout do
rukou policie nebo státní bezpečnosti.

مصر.

مطالب شعب مصر

- ١ - إسقاط حكم مبارك ووزرائه.
- ٢ - إلغاء قانون الطوارئ.
- ٣ - حرية.
- ٤ - عدالة.
- ٥ - تكوين حكومة جديدة غير عسكرية
يكون قلبها على الشعب المصري.
- ٦ - الإدارة السليمة لجميع الموارد المصرية.

Požadavky egyptského lidu

1. Pád režimu Husního Mubáráka a jeho ministrů
2. Ukončení výjimečného stavu
3. Svoboda
4. Spravedlnost
5. Zformování nové civilní vlády, které bude záležet na zájmech egyptského lidu
6. Konstruktivní správa všech egyptských zdrojů

الأهداف التكتيكية للعصيان المدني

- ١ - الإستيلاء على المباني الحكومية الهامة.
- ٢ - محاولة ضم أفراد الشرطة والجيش إلى صفوف الشعب.
- ٣ - حماية إخواننا وأخواتنا الثوار.

Strategické cíle občanské neposlušnosti

1. Zmocnit se důležitých vládních budov.
2. Pokusit se získat podporu příslušníků policie a armády na stranu lidu.
3. Chránit během revoluce naše bratry a sestry.

خطوات التنفيذ

- ١ - التجمهر مع الأصدقاء والجيران في الشوارع السكنية البعيدة عن تواجد قوات الأمن.
- ٢ - الهتاف بإسم مصر وحرية الشعب (هتافات إيجابية).
- ٣ - تشجيع سكان العمارات للانضمام (بشكل إيجابي).
- ٤ - الخروج في مجموعات ضخمة إلى الشوارع الرئيسية لجمع أكبر حشد ممكن.
- ٥ - السير نحو المباني الحكومية الهامة (مع الهتاف الإيجابي) للإستيلاء عليها.

Kroky k uskutečnění plánu

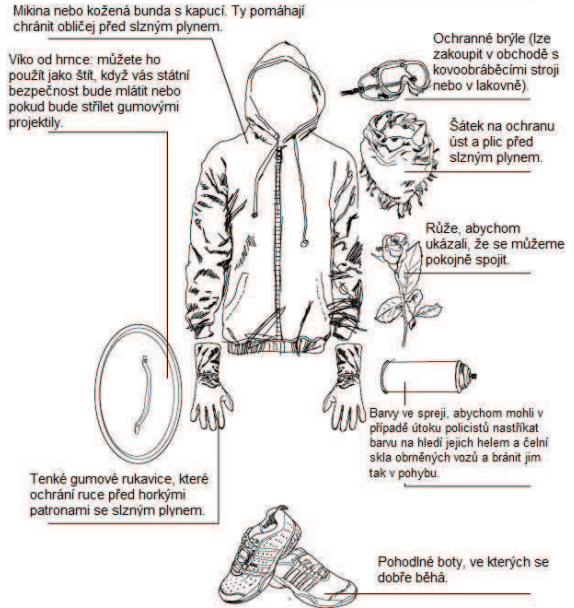
1. Shromažďujte se s přáteli a sousedy v obytných čtvrtích daleko od bezpečnostních složek.
2. Vyvolávejte hesla ve jménu Egypta a svobody (pozitivní hesla).
3. Vyzývejte ostatní obyvatele, aby se k vám připojili.
4. Běžte do hlavních ulic ve velkých skupinách, abyste zformovali co největší shromáždění.
5. Směřujte k důležitým vládním budovám a zároveň vyvolávejte pozitivní hesla - s cílem zmocnit se budov.

ملابس و أدوات ضرورية

Nezbytné oblečení a doplňky

كيفية استخدام الأدوات

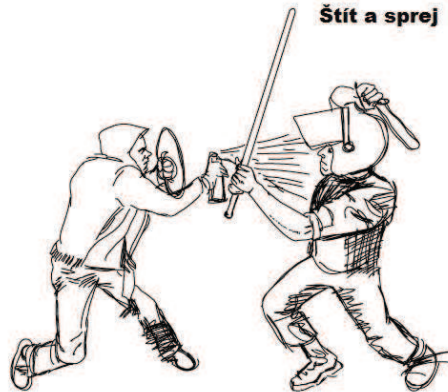
١ - الدرع والدوكو

إثبت مكانك يامصري. صد العصاية بالدرع وأنت تقوم بالررش في الوجه.

Jak používat pomůcky

Štít a sprej

Neustupuj, Egypt'ane!
Braň se před obuškem svým štítem a použij sprej.

بعض أشكال اللافتات

Příklad transparentu

Zdroj: Madrigal, Alexis C. (<http://www.theatlantic.com/international/archive/2011/01/egyptian-activists-action-plan-translated/70388/>, 24. 3. 2014).

Přeloženo autorkou z anglického do českého jazyka.

Příloha č. 2: Graffiti v ulicích Káhiry a Alexandrie

Portrét Chálida Sa^ʿída

Zdroj: Flickr (<https://www.flickr.com/photos/73914207@N06/9926147504>, 20. 4. 2014).

Portrét zobrazující mrtvého Chálida Sa^ʿída vytvořený na základě fotografií, které se po útoku policistů šířily na internetu.

Zdroj: Egyptian Dispatches (<http://egyptiandispatches.blogspot.com>, 20. 4. 2014).

Symbol Hnutí mládeže 6. dubna (vlevo) vedle portrétu prezidenta Husního Mubáráka

Zdroj: Totten, Michael J. (<http://www.worldaffairsjournal.org/blog/michael-j-totten/7000-years-oppression>, 20. 4. 2014).

Portréty demonstrantů zabitých během protestů, ulice Muhammada Mahmúda v Káhiře

Zdroj: Year in Cairo: Portrait of a City (<http://yearincairo.com/tag/mohamed-mahmoud-graffiti/>, 20. 4. 2014).

Graffiti požadující svobodu slova, myšlení, vyznání, projevu, shromažďování, volby a sdružování.

Zdroj: Charbel, Jano (<http://she2i2.blogspot.cz/2011/03/street-art-graffiti-of-revolution.html>, 20. 4. 2014).

Známa šachovnice vytvořená umělcem s přezdívkou At-Tanín po rezignaci prezidenta Husního Mubáráka.

Zdroj: New Yorker

(http://www.newyorker.com/online/blogs/newsdesk/2012/01/tahrir-square-a-year-in-graffiti.html#slide_ss_0=3, 20. 4. 2014).

*Graffiti znázorňující Nejvyšší radu ozbrojených sil, která drží kontrolu nad prezidentskými volbami v roce 2012, jako kdyby šlo o loutkovou hru.
Zdroj: Foreign Affairs
(<http://www.foreignaffairs.com/features/collections/gallery-revolution-graffiti>, 20. 4. 2014).*

*Vpravo portrét složený z tváří bývalého prezidenta Husního Mubáráka a jeho faktického nástupce armádního velitele Muhammada Husajna Tantáwího, v pozadí obličej prezidentů kandidátů Amra Músy a Ahmada Šafíka. Muž maluje nápis: „Nikdy vám nedám pokoj.“
Zdroj: ABC News (<http://www.abc.net.au/news/2012-05-25/egypt-election-in-their-words/4032300>, 20. 4. 2014)*

Vpravo portrét Husního Mubáráka, který říká, „Ať se baví“, a pod ním nápis „Před revolucí“. Vlevo portrét Muhammada Mursího, který říká, „Nechť je paralyzují“, a pod ním nápis „Po revoluci“.

Zdroj: VOA News (<http://www.voanews.com/content/egyptian-protesters-police-clash-on-mubarak-ouster-anniversary/1601701.html>, 20. 4. 2014).

Graffiti zesměšňující prezidenta Muhammada Mursího

Zdroj: Novinky.cz (<http://tema.novinky.cz/muhammad-mursi>, 20. 4. 2014).